

Ahoj Stopaři !

Školní rok přechází do závěrečné fáze a co nevidět tu budou dlouho očekávané prázdniny. I když se stále ještě zkouší, píšou se písemky a člověk se musí učit, přesto myšlenky mnohých z nás už zalétají do míst, kde na nás čekají prázdninová dobrodružství a nové zážitky. Prázdniny se nám líbí například proto, že můžeme hodit za hlavu matiku nebo ruštinu, která nám nejde a navíc nás nebaví, potkáváme nové a zajímavé kamarády, poznáváme nové kraje, města, přírodu...

Ale mnozí z nás se těší na prázdniny také proto, že se setkají s těmi, které už znají. S těmi, se kterými si rádi sednou kolem ohně, aby si popovídali, zazpívali, zahráli různé hry. A také s těmi, se kterými se nebojí mít noční hlídku při hodině duchů, se kterými se nebojí v noci v lese a kterým mohou otevřít i ty nejtajnější komůrky své duše. Táborová kamarádství a přátelství, zpečetěná společnými radostmi i strastmi, dlouhá léta přetrvávají v paměti a někdy nám tito kamarádi a přátelé zůstanou věrni po celý život. Právě tábor nás nejlépe prověří, u každého z nás ukáže slabiny a nedostatky, špatné vlastnosti. Právě tak ovšem ukáže i to, čím ten který z nás vyniká, co umí, jestli se jen jako kamarád tváří, nebo by dal za svého druha ruku do ohně.

Všichni víme, že nás čeká tábor. Čeká nás prověrka našich schopností, neboť „na Aljašce“ není život jednoduchý! Každý z nás se bude muset poprat s přírodou i sám se sebou, aby dokázal, že není bábovka! Teprve tam se ukáže, jestli jsme Stopaři nebo Lazaři!

Radek

CO BUDE

- pravidelné schůzky
- schůzka s rodiči o táboře
- 13. - 14.6. - výroba podsad pro tábor, bližší informace na schůzce
- 3. - 28.8. - tábor u Jankovského mlýna v katastru obce Ostrovec, okr. Rokycany (Chráněná krajinná oblast Křivoklátsko)

CO BYLO

- pravidelné schůzky a cvičení
- 3.5. - výprava do Českého Šternberka
- 15. - 17.5. - výprava do Chaloupek
- 29. - 31.5. - výprava do Českého ráje

1.5. - Český Šternberk

Měla jsem prosím jedno kvalitní vydání plakátů neštovic, takže přesně nevím, co se zde dělo, ale proslechlo se, že byl kdosi tamějšími strašidly uvržendo hladomorny. Další zprávy nedošly.

6.5. - schůzka

Tato schůzka byla kromě vyhlášení bodování a Bílého pera celá "uklízecí". Dostali jsme náš vlastní nábytek! Uklízení a rovnání věcí bylo tedy spíš záležitostí radostnou - až na několik jedinců, kteří pro jistotu moc nepomáhali.

13.5. - schůzka

Na dnešní schůzce nás Špunt zaměstnal vysíláním praporek. Pak jsme šli na chodbu hrát hry - naši známou "přesedávanou" a na znalost ptáků. Dáša vyřizovala organizační věci k výpravě a samozřejmě se četly dotazy. Radek nedokázal pochopit, proč tolik lidí zajímalo, že si nechává narůst vousy. Pozn.: Radku, kdy splníš, že si obarvíš vlasy na zrzavo či vousy na černo?!

15. - 17.5. - Chaloupek

Na této výpravě jsme hráli malý BOJ DRUŽIN. Byla to jakási příprava do Českého ráje. První dva dny nám počasí moc nepálo, ale to vůbec nebránilo tomu, abychom vařili, poznávali okolí, které jsme obdařili hojnými názvy, hráli hry - zkrátka žili naším normálním životem. V Chaloupkách se nám velmi líbilo a chtěli bychom se tam ještě podívat.

21.5. - schůzka

Proběhla velmi zajímavá beseda s naším panem tajemníkem TJ Armabeton o moři, lodích a námořnících, neboť on na moři sloužil a všechno dobře zná. Těšíme se, že ve vyprávění bude pokračovat. Kamil měl narozeniny, takže jsme si zase jednou osladili život nějakými dobrotami. Kamile - mockrát Ti děkujeme, bylo to opravdu výborné. Zodpověděly se dotazy. Iva nám připravila hru, k níž jsme potřebovali všeobecné znalosti. Dáša nám rozdala I. stupeň znalosti a Michal Stopu, která byla tento měsíc neobvykle tlustá-až vypasená.

29. - 31.5. Český ráj

byl výlet plný různorodých zážitků, které jsou dopodrobna vypsány v kronice. Všem se líbila výprava do Suchých skal a na Pantheon, kterou jsme v sobotu podnikli. Večer složila Bystrouška slib. Seznámili jsme se s panem Hajným, který nám nabídl, abychom do Líšného opět přijeli.

Petra

Zadáno pro rodiče

V-A Ž E N Í R O D I Č E I

Chceme Vás informovat o tom, co tělovýchovná jednota Armabeton udělala pro naše děti za půl roku naší činnosti pod její hlavičkou. Nejprve finanční stránka: zakoupila pro TOM stany Osada (na podsady)+ buzoly.....9.710,-Kčs pronájem plavec.bazénu Kut.Hora.....240,-Kčs skládací postele na tábor.....19.500,-Kčs knihy pro knihovnu TOM.....600,-Kčs kronika.....100,-Kčs vyžití domovenek.....1.160,-Kčs drobné kancel.výdaje.....1.000,-Kčs tělocvična-mzda školníka.....520,-Kčs stany Start.....4.500,-Kčs

37.230,-Kčs

Objednáno je nádobí na tábor, plachty na jídelnu, kuchyn,zásobák, prkna na podsady, velký stan tee-pee a další materiál. Zajistila a vybavila klubovnu, poskytla tělocvičnu, autobus na dopravu, sehnala rekreační zařízení, kam jsme mohli jezdit.

Náklady na TOM jdou tudíž do desítek tisíců. A jednota by od nás chtěla jedině: aby rodiče přišli občas na brigádu.

Každý oddíl v TJ má určitý den v týdnu, který je pro ně vyhrazen na brigádní činnost. Pro náš oddíl je to ČTVRTEK a vždy to tam zeje prázdnotou. Kromě manželů Špulákových, Šabatových, paní Matuškové, Kostkové, pana Koňase a pana Vacaka se nikdo brigády nezúčastnil ještě ani jednou. Mrzí nás to, protože to nevrhá na náš oddíl pěkné světlo. Vaše děti byly pomoci, ale je tu spíše zapotřebí práce dospělých. Jednota staví veliký sportovní areál částečně v akci "Z" a oddíly, které chtějí finanční dotaci by zase na oplátku měly ukázat dobrou vůli a občas pomoci. Domníváme se, že by neměl být problém pro žádného z rodičů vyčlenit si pro brigádu 1 čtvrtek v měsíci a přijít. Není to mnoho, ale za předpokladu, že je v oddíle 30 dětí, tak při počtu cca 50ti rodičů by tam mohlo být každý čtvrtek cca 10 rodičů, a to úplně stačí.

Takže prosíme Vás, abyste se nad tím zamysleli. Brigády nemusíte nikomu předem hlásit, v areálu se přihlásíte u správce pana Hlinovského nebo u D. Šabatové, nahlásíte své jméno a to stačí. Jen pozor - obce to mít pracovní oblečení a obutí, případně pracovní rukavice. Jedná se o stavbu, takže bláta a špíny je tu dost. Ale lze se zde převléci i v teplé vodě vysprchovat, případně uvařit čaj. Práce je různá - prosívá se antuka, odhřebíkovávají prkna, natírá plot, upravuje prostranství atd.

Budeme se na Vás těšit !

Vedení oddílu

BoDeMeRaKvak:

TRADIČNÍ JAPONSKÉ HOROSKOPY

/Příspěvek od Ivy./

Stejně jako v jiných zemích bylo i v Japonsku vždy mnoho lidí, kteří se snažili předvídat osud člověka na základě doby jeho narození. Základem je 12 symbolů seřazených do jakéhosi zvířetníku /viz Japonský kalendář/. Na rozdíl od toho, který známe u nás, však každý symbol platí ne měsíc, ale rok, takže se celý cyklus opakuje vždy až po dva nácti letech. Střídá se v něm dvanáct zvířat, jejichž pořadí prý odpovídá tomu, jak se přišla poklonit k lůžku umírajícího Buddha. Na prvním místě v pořadí je myš, která však prý této cti dosáhla lstí. Vyskočila totiž podle legendy na hřbet buvola spěchajícího rovněž k Buddhovu lůžku a teprve těsně před cílem seskočila dolů a buvola předběhla.

Výklad významu jednotlivých znamení a toho, jaké jsou vlastnosti lidí narozených v roce určitého zvířete ve zvěrokruhu, není přirozeně příliš jednoduchý. Podobně i ti, kdo se zabývají sestavováním horoskopů v jiných zemích, přihlížejí k řadě dalších údajů a nejenom k tomu, zda se někdo narodil například ve znamení bliženců, panny nebo lva - přesto však věří, že lidé narození v určitém znamení mají něco společného. Obdobně tomu je v japonském horoskopu. Výklady jednotlivých znamení se však podle rozdílných tradic a v různých krajích dosti značně liší. Bylo by proto možné snadno najít i řadu dalších, často protichůdných, ve srovnání s těmi, jež jsou zde nyní uvedeny.

ROK MYŠI /1924, 1936, 1948, 1960, 1972, 1984/

Rok myši bývá v Japonsku pokládán za šťastné znamení. Myš se totiž považuje za symbol velké životní činnosti, ale i bohatství a štěstí. Vychází se přitom hlavně z tradiční představy, že "kde jsou myši, tam je hojnost potravy". Navíc se však odedávna věřilo, že myši mají schopnost odhalit blízkici se živelné pohromy /např. záplavy, zemětřesení, požáry atd./, a proto jejich přítomnost v domě byla pokládána za záruku bezpečí a klidu. Myši jsou také těsně svázány s postavou jednoho ze sedmi bůžků štěstí - bůžka bohatství Daikoku, který bývá znázorněn jako usměvavý tloušťák sedící na pytlích s rýží, na nichž je kromě něho také malá mýška. Lidé narození v tomto znamení mají být velmi činní a úspěšní v praktické životě.

ROK BUVOLA /1925, 1937, 1949, 1961, 1973, 1985/

Lidé narození v tomto roce jsou zase údajně velmi pracovití. Jejich myšlení a pohyby bývají někdy těžkopádnější, ale jinak dovedou jít vytrvale za svým cílem. Ženy jsou prý výbornými hospodyněmi.

ROK TYGRA /1926, 1938, 1950, 1962, 1974, 1986/

Šťastné znamení pro chlapce narozené v tomto roce - bývají velmi aktivní, ale někdy prudších povah. Zato pro dívky je rok tygra nešťastný - jsou pokládány za příliš nežensky tvrdohlavé a uminěné, snažící se za každou cenu prosadit svou vůli. Pro tyto předpokládané vlastnosti mají dodnes, zejména v odlehlejších oblastech, mezi pověřivými lidmi dívky - tygřice potíže s hledáním ženichů.

ROK ZAJÍCE /1927, 1939, 1951, 1963, 1975, 1987/

Lidé narození v tomto znamení bývají dobrosrdeční, ale nechají se často ovládnout jedinci se silnou vůlí. Dovedou si však na

druhé straně zůstat mezi ostatními značnou oblíbeností. Nestávají se sice vůdčími osobnostmi, ale bývají přesto šťastni, protože se dokáží přizpůsobit svému osudu.

ROK DRÁKA /1928, 1940, 1952, 1964, 1976, 1988/

Lidem ve znamení draka se připisuje ten nejlepší osud. Mají všechny předpoklady získat vynikající postavení i velké bohatství. Často jsou však ohrožováni neočekávaným pádem z nejvyššího vrcholu až na dno propasti.

ROK HADA /1929, 1941, 1953, 1965, 1977, 1989/

Lidé narození ve znamení hada bývají šťastní a často shromáždí značný majetek. Bývají však také někdy proradní a mstiví. Obecně je had v Japonsku symbolem mstivosti. V řadě pohádek a pověstí se proto také žárlivé a zlé ženy mění v hady. Lidé však přesto příchod hada vítají vždy s radostí, neboť je pro ně předzvěstí dobrých úspěchů v obchodním podnikání. Had je také poslem bohyně krásy, hudby a umění Benten /jediné ženské božstvo ze sedmi japonských bůžků štěstí/. Zejména na Ho v ý rok navštěvují dodnes svatyně této bohyně davy pověřivých lidí. V neznámější z nich - v Kamukuře nedaleko Tokia - se dodnes udržuje zvyk "umývat" v chrámové studni peníze, jejichž počet se pak má v průběhu roku zdvojnásobit. Dříve lidé ve studni své mince opravdu doslova koupali, ale nyní svazky papírových bankovek spíše vodou jen postříkají.

ROK KONĚ /1930, 1942, 1954, 1966, 1978, 1990/

Kůň se těší v Japonsku odedávna velké vážnosti, protože podle legend sestoupili mnozí šintoističtí bozi a bohyně z nebes na zemi na koních. V řadě svatyní proto také dodnes chovají bílé koně, kteří jsou tam pokládáni za posvátné, a jinde mají alespoň obraz a sochy koní. O lidech ve znamení koně se říká, že milují přepych a dobré živobytí, mají rytířského ducha, požívají veřejné úcty, ale chybí jim větší stálost. Když se však o něco upřímně a usilovně snaží, obvykle jim přejí štěstí a dosáhnou svého cíle.

ROK OVCE /1931, 1943, 1955, 1967, 1979, 1991/

Ovce je bezbranné zvíře, a proto i lidé narození v roce ovce se často stávají v životě obětmi druhých. Jsou mírní a vyrovnaní, ale chybí jim většinou ctižádostivost a rozhodnost v obtížných životních situacích.

ROK OPICE /1932, 1944, 1956, 1968, 1980, 1992/

Lidé narození v tomto roce jsou většinou nadaní, ale chybí jim stálost, vytrvalost a důslednost. Nemají velký smysl pro praktický život, ale stávají se z nich dobří učitelé, umělci a kněží.

ROK KOHOUTA /1933, 1945, 1957, 1969, 1981, 1993/

Lidé z roku kohouta bývají sice chytří a ctižádostiví, ale také vrtošiví a rychle měnící své názory i zájmy. V životě proto přes své nadání nebývají často příliš úspěšní. K jejich obvyklým povahovým rysům patří i snaha dokázat víc, než na co stačí, a důvěra k názorům ostatních.

ROK PSA /1934, 1946, 1958, 1970, 1982, 1994/

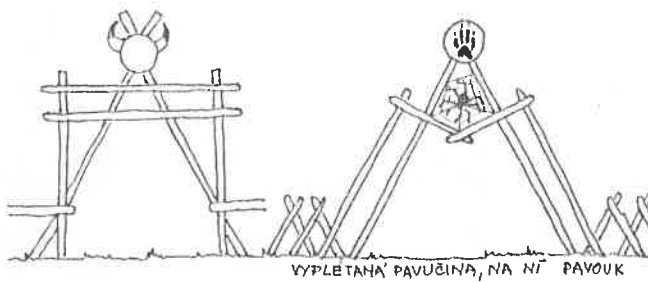
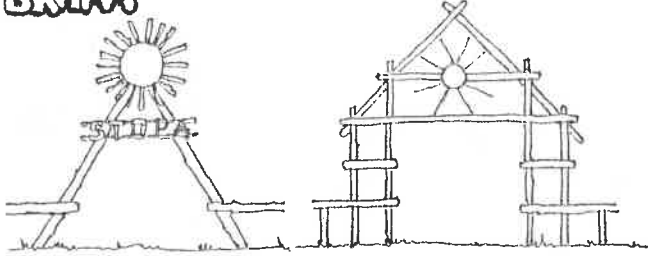
Lidé narození v tomto roce bývají spolehliví v práci, ale k dosažení úspěchu potřebují, aby je někdo vedl a chránil. Pro svou dobrosrdečnou povahu mívají mnoho přátel. Mužům v tomto znamení se doporučuje, aby si vybírali energické ženy, které jim mohou dopomoci k úspěchu. Mezi lidmi narozenými v roce psa je dosud v Japonsku dobře znám šogun Cunajoši /narozený 1646/, přezdívaný Psí šogun. Ten bral vztah ke svému znamení tak vážně, že vydal zvláštní zákony na ochranu psů a zřídil po celé zemi útulky pro toulavé psy. Historické zápisy uvádějí, že v některých z nich žilo někdy i více než sto tisíc psů. Potrava pro ně byla získávána vybíráním speciálních daní, které se pro obyvatele staly mimořádně těžkým břemenem. Když Psí šogun Cunajoši ve věku 63 let zemřel, bylo ve vězeních více než 12.000 osob,

STOPAŘSKÉ MINIMUM

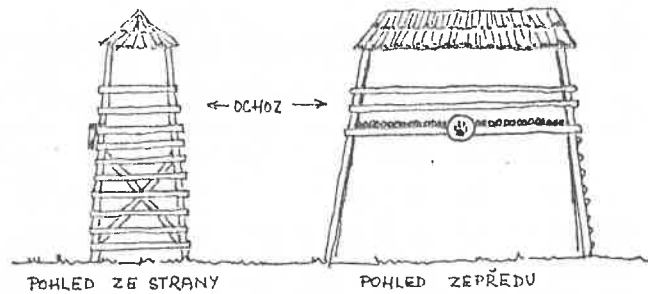
TÁBOROVÉ STAVBY

Zanedlouho začnou prázdniny a pro nás velké dobrodružství - TÁBOR. Doba plná her, výprav, soutěží i tvrdé robinzonské práce. Už teď by si měla každá družina udělat sbírku nápadů - jak bude vypadat táborová brána, zda budeme stavět i strážní věž, jak nejužitečněji postavit kuchyn, navrhnout družinové totémy apod. A abyste měli inspiraci, předkládáme několik ukázek:

BRÁNY

VYPLETANA PAVUČINA, NA NÍ PAVOUK

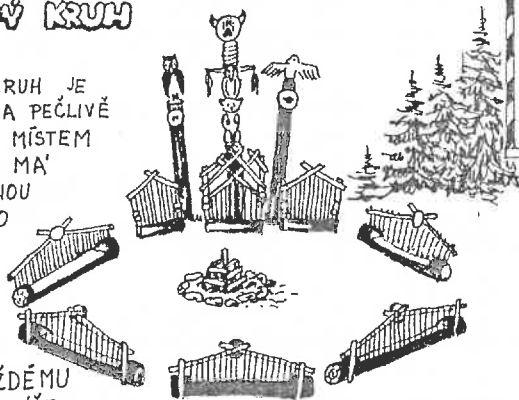
← DCHOZ →

POHLED ZE STRANY

POHLED ZEPŘEDU

TÁBOROVÝ KRUH

TÁBOROVÝ KRUH JE POSVÁTÝM A PEČLIVĚ UPRAVENÝM MÍSTEM NA TÁBOŘE. MÁ STÁT STRANOU TÁBOROVÉHO RUCHU. KŘESLA JSOU POSTAVĚNA DO KRUHU, ABY KAŽDÝ KAŽDÉMU VIDĚL DO TVÁŘE. V ČELE KŘESLA VEDOUČÍCH A TOTEMY. UPROSTŘED ODDÍLOVÝ - NA STRANÁCH DRUŽINOVÉ TOTEMY. STRANY PAGODY, KTERÁ SE ZAPALUJE OBŘADNĚ, JSOU ORIENTOVANÝ PODLE SVĚTOVÝCH STRAN.

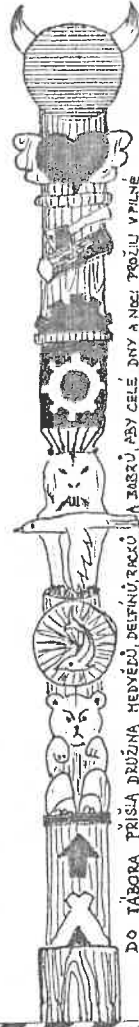
UKÁZKY KŘESEL

DRUŽINOVÁ SEDÁČKA

V RÁMU OPĚRADLA JE VYHNUTÁ KŮŽE

TOTEMY A SYMBOLY

DO TÁBORA PŘÍŠLA DRUŽINA HEVNÝCH DEJINŮ, PRACÍ A NEJLIPŠÍ PRÁCI A RÁDOSTI, SPJENÍ V PEVNÝ KRUH PŘÁTELSTVÍ

CHTĚJÍ SE UČIT LESNÍ MOUDROSTI, ABY BYLI SILNÍ !!!

VZRŮST (ZELENĚ) X TÁBOR (BÍLÉ-ŽLUTÉ)

OPATRNOST (ČERNĚ)

ŽIVOT (ŽLUTÉ) JAVOROVÉ SEMENO VÍRA (ČERVENÁ)

UMĚNÍ (MODRÉ) UČENOST

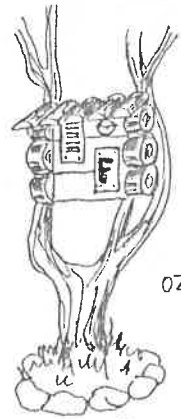
SVORNOST SÍLA UDANOST

OKRIDLENÉ SRDCE DOBRÝ, KAMARÁDSKÝ DUCH V ODDÍLE, RÁDOSTNÁ POHODA

MOUDROST (TM. ZELENĚ) LESNÍ MOUDROST VĚČNOS A SÍLA MODRÝ KRUH, BÍLÉ ROHY S ČERNÝMI KONCI

OSTRAŽITOST VĚRNOST LÁSKA DOBROTA (ČERVENĚ)

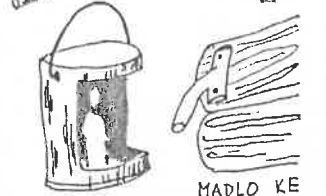
← ČTE SE ODSPODU NAHORU

OZNAMOVATEL

RAMÍNKO

SVÍTLNA

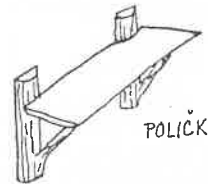
MADLO KE DVÍRKÁM

SVÍČNY

SCHRÁNKA NA DOPISY

POLÍČKA

DUTÝ ŠPALEK

KŘESLO Z PAREŽU (MALOVANÉ) HLAVA A RUCE VSÁZENY.

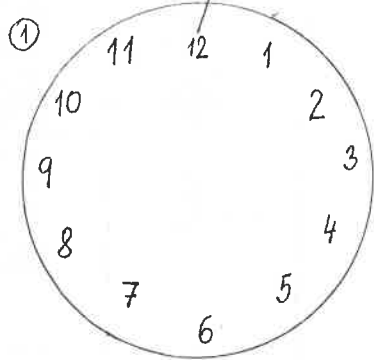
KŘESLO Z PAREŽU - OPĚRADLO VYPLETANÉ PROVÁZKY

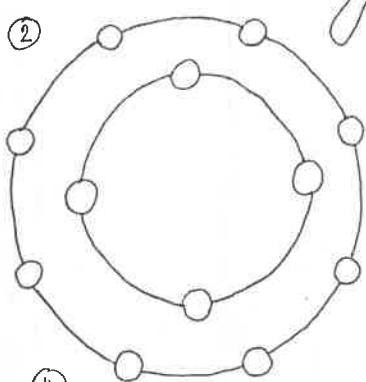
KŮŽE

VÝROBA TAM-TAMU

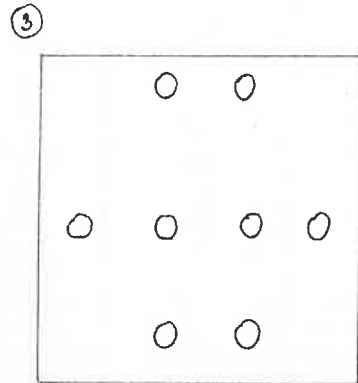
Stopařské kvízy a hádanky

1 Rozdělte ciferník na dvě poloviny tak, aby byl součet čísel v obou částech stejný

2 Napište čísla od 1 do 12 tak, aby součet čísel ve vnějším kruhu byl o polovinu větší než ve vnitřním.

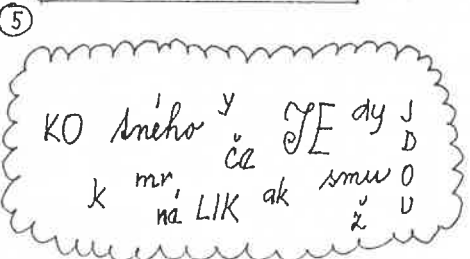

3 Rozdělte plochu čtverce na 4 stejné díly tak, aby každý díl obsahoval dva body.

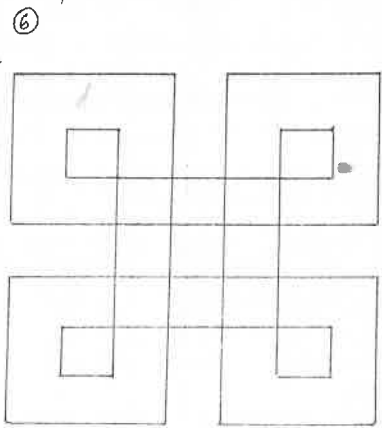
4 Dokážete správně dokončit načatá přísloví?

- Pes, který štěká.....
- Lež má.
- R a n n í p t á ě e.....
- Dvakrát měř.
- Mluvíti stříbro.
- Jeden otec uživí 10 dcer.
- Kdo rychle dává.
- Kdo se bojí.
- Kdo jinému jámu kopá,

PETRA

Jaký začátek písničky to je?
Pomůcka: začněte KO.

6 Umíte Stopaři dobře počítat? Pak tedy spočítejte, kolik je zde vlastně čtverců.

Linda

VYLUŠTĚNÍ KVÍZU Z ČÍSLA 9:

Jak přivázat krávu? - Dát krávu na dlouhý provaz a obejít s ním rybník.

Špunt

Tajenka Petrovy hádanky - TÁBOR.

Šifrové kvízy - ① $\frac{1}{3}$ ② A ③ 42 ④ 35

Všem, kteří správně luštili, blahopřejeme a dostávají bodové ohodnocení.

Odpovědi na Lindiny otázky:

- ① KRÁLÍČEK OBECNÝ (OHNIVÝ)
- ② REJSEK MALÝ
- ③ MARTINAČ HRUŠKOVÝ
- ④ SKOREC VODNÍ
- ⑤ TIS ČERVENÝ
- ⑥ VŽOVKA STROMOVÁ
- ⑦ ANO

Stopaři, mělo, kde líčů Turnov a kde Turnov 21

VYSTŘIHLI JSME PRO VÁS

Emil smekl školáckou čepicí a řekl: „Dobrý den. Je zde prosím ještě volné místo?“

Ovšemže tam bylo ještě volné místo. Tlustá dáma, která si právě zula levý střevec, protože ji tlačil, se obrátila na souseda, který při každém výdechu strašně funěl: „Tak zdvořilých dětí se dnes málo najde. Bože, když si vzpomenu na naše mládí! Tehdy vládí úplně jiný duch!“ Při řeči pohybovala prsty levé nohy v punčoše do taktu. Emil se na to se zájmem díval. Soused jen funěl a sotva přikývl.

Emil už dávno věděl, že jsou lidé, kteří neustále tvrdí: „Bože, bože, dříve bývalo všechno lepší!“ A proto už ani neposlouchal, když někdo říkal, že vzduch býval kdysi zdravější a volí že mívali větší hlavu. Většinou to ani nebyla pravda, ti lidé prostě patřili k odrůdě, která nechce být spokojená, protože by jinak spokojená byla.

Emil si ohmatal pravou kapsu kabátu a uklidnil se, teprve když zaslechl, jak obálka v kapse zašustila. Spolucestující celkem vzbuzovali důvěru a zdaleka nevypadali jako lupiči nebo vražedníci. Vedle fucícího muže seděla nějaká paní a háčkovala šálu. U okna vedle Emila četl pán v tvrděsku noviny.

Najednou je odložil, vyvolil z kapsy u kabátu kousek čokolády a podal ji Emilovi: „Je libo, mladý muži?“

„Když dovolíte, vezmu si!“ odpověděl Emil a přijal od pána čokoládu. Teprve potom strhl rychle čepici z hlavy, uklonil se a řekl: „Jmenuji se Tischbein.“

Spolucestující se usmáli. Pán vážně nadzvedl tvrdý klobouk a pravil: „Těší mě, Grundeis.“

Tlustá dáma s vyzutým levým střevicem se Emila zeptala: „Žije v Neustadtu ještě obchodník se střížním zbožím Kurzhals?“

„Ano, žije,“ přisvědčil Emil. „Vy ho znáte? Nedávno si koupil pozemek s domem, ve kterém má krám.“

„Tak mu vyříd, že ho pozdravuje paní Jakobová z Gröss-Grünau.“

„Ale já teď jedu do Berlína.“

„To má čas, až se vrátíš,“ řekla paní Jakobová; zahýbala prsty u nohy a zasmála se, až se jí klobouk svezl do obličeje.

/vybrala Lenka z knihy Ericha Kästnera Emil a detektivové/

Pustili se do toho hned druhého dne. Jakmile měli hotovou všechnu práci, šli si do lesa vybrat místo. Fotok nebo „říčka“, jak mu říkali, protékal loukou, pak odtékal pod plotem do lesa. Les byl zpočátku řídký a travnatý, ale dále po potoku přecházel v močál, hustě porostlý virginským jalovcem. Tudy nevedla žádná stezka, ale Sam prohlásil, že dál je pěkně vyvýšené místo. Zdálo se, že vyvýšenina je daleko v lesích, ačkoli močálem to bylo je sto metrů, ale bylo to právě místo k táboření - vysoko položený, suchý, řídký listnatý les, vpředu ohraničený potokem a kol dokola močálem s virginským jalovcem. Yan byl okouzlen. Sam se hodně nakazil jeho nadšením, a protože si přinesl sekýru, chtěl hned začít stavět chatu. Ale Yan už po celé dopoledne usilovně přemýšlel a teď řekl: „Same, nechceme být bílími lovci. Ti nestojí za nic; chceme být Indiány.“

„Vidíš, tak v tom se zrovna pleteš,“ řekl Sam. „Táta říká, že Indián nedovede nic, co by běloch nedovedl líp.“

„Ale co to povídáš?“ rozohnil se Yan. „Bílý lovec nedovede sledovat stopu mokasínu na tvrdé žulové skále. Bílý lovec nedokáže jít do lesa jenom s nožem a udělat si všecko, co potřebuje. Bílý lovec přece nedovede lovit lukem a šípy a nedovede chytat zvěř do pastí. A ještě se nenašel běloch, který by si uměl udělat kánoji z březové kůry.“ Pak Yan změněným tónem pokračoval: „Ale poslouvej, Same, chceme být přece nejlepšími typem lovců, abychom byli připraveni, až půjdeme na Západ. Budeme Indiány a dělejme všechno jako Indiáni.“

Koneckonců v tom byla výhoda, že to bude romantické a malebné, a Sam přistoupil na to, aby „to teda chvilku zkusil“. A teď Yan došel k podstatě své námítky. „Indiáni nebydlí v chatách, bydlí v týpí. Proč bychom si nepostavili místo chaty týpí?“

„To by bylo prostě ohromné,“ prohlásil Sam, který viděl dost obrázků týpí a nepotřeboval žádné vysvětlování. „Ale z čeho je uděláme?“

/více se dozvíte v knize E.T. Setona Dva divoši/

OD VÁS - NA VÁS..

Ahoj Stopaři !

Určitě vám na první straně chybělo bodování za minulý měsíc, ale jak vidíte, nezapomněli jsme. Jen je vás nějak moc a nevešli byste se nám na první stranu.

jméno	body	poř.
BOBŘI	87	4.
Petr	46	17.
Špunt	73	9.
Harbucha	44	22.
Mates	33	24.
Šmudla	27	25.
Marek	26	26.
Šerlok	14	27.
DELFIŇI	147	1.
Petra	114	1.
Iva	88	4.
Martina	86	5.
Ještěrka	78	7.
Linda	57	12.
MEDVĚDI	112.	3.
Šiml	45	19.
Saranče	84	6.
Opičák	75	8.
Žíža	67	10.
Jeptiška	55	14.
RACKOVÉ	125	2.
Beruška	113	2.
Bystrouška	90	3.
Lenka	49	15.
Tropiko	38	23.
Pavla	8	28.
KLOKANI	83	5.
Ježour	46	17.
Marcel	62,5	11.
Ondra	56	13.
Veverčák	48	16.
David	45	19.
Kamil	44,5	21.

Podíváme-li se pozorně, všimneme si, že na prvních pěti místech jsou dívky a první dvě jsou dívčí družiny ! Pánové, tak se mi zdá, že jste se nějak zapomněli vzadu ! Pouze Saranče, Opičák, Špunt a Žíža zachraňovali vaši čest a umístili se v první desítce! Takže tu máme důvod k zamyšlení. Padla na vás jarní únava?

Ale teď z jiného soudku. V minulém čísle STOPY mě zaujala rubrika BoDeMe-RaKvák, vás asi také. Buďte fungovat i nadále a bude obsahovat pouze vaše příspěvky. A kdo to nepoznal sám, toho musím upozornit, že na minulé a této STOPĚ se kromě týmu Raдек-Dáša-Michal podílely kusem dobré práce i Petra a Lindou.

Radek

"STOPA" - příležitostný časopis vydávaný výhradně pro vnitřní potřebu oddílu STOPAŘI

N E P R O D E J N Ě

Časopis lze získat pouze aktivní účastí na činnosti oddílu STOPAŘI

jméno

„Kam tak spěcháte?“ ptal se jeden z nich.

„A kampak spěcháte vy?“ odvětil. „Od Indiánský řeky vyšla vejprava už včera odpoledne a dávno vás předběhla. Je to marný — už není co zabírat.“

„Jestli je tomu skutečně tak, pak se vás ptám znovu: Kam tolik spěcháte?“

„Kdo? Já? Já nejsem zlatokop a nepatřím k týhle vejpravě. Pracuju pro vládu a jsem tady v ouřední záležitosti. Jen se tady tak pomalu šourám, abych provedl u potoka Squaw sčítání lidu.“

A jinému, jenž na něj volal: „Kam se ženeš prcku? Snad si skutečně nemyslíš, že se ti podaří udělat zábor?“ odpověděl dobromyslně:

„Já? Já jsem přece objevitel zlata na potoce Squaw. Právě jsem si byl dát zaregistrovat kutací právo a teď se vracím, aby mně žádný mizernej, zatracenej chekako nezačal neoprávněně těžit na mém pozemku.“

Průměrná rychlost, s jakou účastníci výpravy postupovali po schůdné cestě, byla třiapůl míle za hodinu. Smoke a Shorty urazili za hodinu čtyřiapůl míle a někdy i chvilku běželi, takže jejich rychlost pak ještě stoupla.

„Připravím tě o nohy, Shorty!“ vyhrožoval Smoke.

„Hm, moh bych jít třeba na pahejlech, a přece bych tě připravil o podpatky tvejh bot. Ale není to k ničemu. Právě jsem to počítal. Jeden zábor u potoka je pět set

stop. Dejme tomu, že jich je deset na míli. A před náma je asi tak tisíc lidí. Ale ten potok přece není sto mil dlouhej. Někdo tady utře hubu a už se mně to tak rej-suje, že to asi budem my dva.“

Dříve než odpověděl, Smoke neočekávaně zrychlil krok, takže Shorty zůstal o několik stop pozadu.

„Kdyby sis šetřil dech a držel se při mně, mohli bychom z toho tisíce několik odečíst,“ peskoval ho.

„Kdo? Já? Jen mi jdi z cesty a ukážu ti, co je to tempo.“

Smoke se zasmál a znovu zrychlil.

„Shorty, utahám tě k smrti. Od té doby, co jsem se dostal na břeh v Dyeji, obnovil jsem si každou buňku v těle. Svaly mám pevné, ohebné a houževnaté jako šňůra biče a tvrdé a hbité jako kousnutí chřestýše. Ještě před několika měsíci bych se byl poklepal pochvalně po rameni, kdybych byl napsal tato slova, ale tenkrát jsem to nedokázal. Musel jsem je nejdřív prožít, a teď, když je prožívám, je už zbytečné je psát. Jsem pravý, nefalšovaný chlap jak houzev a žádný horalský pidimužik se na mě nebude vytahovat, abych mu to nevrátil i s úroky. A teď jdi napřed a půl hodiny udávej tempo. Dej do toho všechno, co umíš, a až tě to úplně utahá, půjdu dopředu a ukážu ti všechno, co dokážu já.“

„Pche!“ ušklíbl se Shorty bodře. „A tohle je ten neopeřenej zelenáč, kterej má ještě mokro za ušima. Z cesty, chlapečku, z cesty — a nech tatínka, ať ti ukáže, jak se má pořádně capat!“

Každé půl hodiny se střídali v udávání tempa. Mnoho nemluvili. Námaha je zahřívala, třebaže dech jim zamrzal na obličejí od úst až k bradě. Mráz byl tak pronikavý, že si takřka neustále třeli nosy a tváře rukavicemi. Jestliže na několik minut přestali, tkáň jim znečitlivěla a bylo zapotřebí silného, intenzivního tření, aby pocítili palčivé bodání, jež bylo známkou obnoveného krevního oběhu.

Nejednou si již mysleli, že se dostali do čela výpravy, ale potom opět předběhli další skupinu zlatokopů, kteří se na cestu vydali dříve. Občas se několik mužů zařadilo za ně a snažilo se udržet s nimi krok; jedna nebo dvě míle pochodu je však odradily a nakonec zmizeli v šeru noci.

„Byli jsme na cestě celou zimu,“ podotkl Shorty, „a tyhle padavkové, změkčili válenímu po srubech, si troufaj myslet, že můžou vydržet naše tempo. Jó bejt to takhle místní starousedlíci, to by bylo jiný kafe. Protože jestli takovej severskej chlap něco umí, tak umí chodit.“

Jednou rozškrtl Smoke zápalku a podíval se na hodinky. Nikdy to již neopakoval, neboť mráz tak rychle sežehl jeho obnažené ruce, že uplynulo půl hodiny, než byly zase úplně v pořádku.

„Čtyři hodiny,“ řekl, když si navlékl rukavice, „a již jsme jich předhonili tři sta.“

„Tři sta osmatřicet,“ opravil ho Shorty. „Počítal jsem dobře a nevynechal jsem ani jednoho. — Z cesty, cizínče! Nechte jít toho, kdo skutečně umí chodit.“

Poznámka byla určena muži zřejmě již vyčerpanému, jenž překážel v cestě a už jen klopýtal.

Tento muž a pak ještě jeden byli jediní vyčerpaní lidé, s nimiž se cestou setkali, neboť se již velmi přiblížili

čelu průvodu. Teprve později se dověděli o hrůzách této noci. Vyčerpaní muži usedli při cestě, aby si odpočinuli, a nikdy už nevstali. Sedm jich mrazem zahynulo a těm, kteří to přežili, byly v desítkách případů amputovány v dawsonských nemocnicích prsty na rukou i nohou a nohy až ke kotníkům. Neboť pochod k potoku Squaw se konal v nejmrazivější noci roku. Před rozedněním ukazovaly v Dawsonu líhové teploměry sedmdesát stupňů pod nulou.

O několik minut později nalezli druhého člověka, který byl zřejmě úplně vyčerpaný. Seděl na kusu ledu vedle cesty.

„Jen dál, starej brachu!“ pozdravil ho Shorty vesele. „Pohyb, pohyb! Jestli tady zůstanete sedět, zmrznete na preklík.“

Muž neodpovídal, a tak se zastavili, aby zjistili, co s ním je.

„Ztuhlej jak pohrabáč,“ usoudil Shorty. „Kdybys ho překulil, zlomil by se.“

„Podívej se, jestli dýchá,“ řekl Smoke a stáhl si rukavici, aby mu pod kožešinami a vlněným prádlem ohledal srdce.

Shorty nadzvedl cíp čepice a sehnul se k zledovatělým ústům.

„Nedejchá,“ oznamoval.

„Srdce mu taky netluče,“ dodal Smoke.

Navlékl si rukavici a minutu plácal promrzlými prsty, dříve než ruku opět obnažil, aby v mraze rozškrtl zápalku.

Byl to starý muž, zcela určitě mrtvý. Při světle zápalky viděli jeho dlouhý šedý vous, zledovatělý až k nosu, tváře, bělavé mrazem, a řasy, vroubené jinovatkou a přimrzlé k sobě navzájem. Pak zápalka uhasla.

„Pojdme,“ řekl konečně Shorty a třel si ucho. „Pro toho staříka už nemůžem nic udělat. A mně jistě omrzlo ucho. Teď se všechna ta zpropadená kůže sloupe a bude bolavý celej tejdén.“

O několik minut později, když plamenná stuha rozlila po nebesích pulsující oheň, uzřeli na ledě asi čtvrt míle před sebou dvě postavy. Před nimi se široko daleko již nic nehýbalo.

„Ty dva zřejmě vedou celé to procesí,“ poznamenal Smoke, když se zase ztemnilo. „Pojd, dohoníme je.“

Za půl hodiny, když je stále ještě nedostihli, dal se Shorty do běhu.

„I když je dohoníme, nikdy se nám nepodaří je předběhnout,“ supěl. „Hrome, ty to ale natahujou. Sto ku jedný, že to nejsou žádný zelenáči. To jsou pravý seveřani, na to můžeš dát krk.“

Smoke krácel v čele, když je dostihli, a byl rád, že může konečně zvolnit krok a jít za nimi. Takřka ihned se mu zazdalo, že postava, jež jde blíž něho, je žena. Jak k tomu dojmu přišel, nevěděl. V kapuci a zahalena celá v kožešiny vypadala jako každá jiná postava na této výpravě. A přece měl naiěhavý, vtíravý pocit, že by ji měl znát. Čekal na další záblesk polární záře a při jejím svitu zjistil, že nohy postavy, obuté v mokasíny, jsou velmi malé. Ale povšiml si ještě něčeho — její chůze. A poznal, že je to táž nezaměnitelná chůze, na niž, jak si kdysi předsevzal, nechtěl nikdy zapomenout.

„Je to ale chodec,“ podotkl Shorty chraptivě. „Vsadím se, že je to Indián.“

„Dobrý den, slečno Gastellová,“ oslovil ji Smoke.

„Dobrý den,“ odpověděla mu na oplátku, otočila hlavu a rychle naň pohlédla. „Je příliš tma, než abych vás poznala. Kdo jste?“

„Smoke.“

Zasmála se v mrazivém vzduchu a Smoke byl přesvědčen, že to byl nejhezčí smích, jaký kdy slyšel.

„A už jste se oženil a pořídil si všechny ty děti, o nichž jste mluvil?“ Ale dříve než mohl odpovědět, pokračovala: „Kolik je za námi těch chekaků?“

„Myslím, že několik tisíc. Předběhli jsme jich více než tři sta.“

„Je to pořád stejná historie,“ řekla hořce. „Nováčci získají naleziště na bohatých potocích, a starousedlíci, kteří se toho tolik odvážili, tolik toho vytrpěli a učinili z této země to, čím je, nezískají nic. Byli to přece starousedlíci, kteří našli zlato u potoka Squaw — jak se to mohlo prozradit, je záhada —, a ti pak vzkázali všem starousedlíkům u Lvouna, aby si zajistili kutací práva. Ale ta osada je deset mil od Dawsonu, a až přijdou, najdou potok zakolíkovaný až k obzoru dawsonskými zelenáči. To není správné, není to spravedlivé, takové zvrácené štěstí.“

„Je to špatné,“ řekl Kit s účastí, „ale ať visím, jestli vím, co v tom můžete udělat. Kdo dřív přijde, ten dřív mele, jak je vám jistě známo.“

„Přála bych si, abych v tom *mohla* něco udělat,“ odsekla mu živě. „Byla bych ráda, kdyby všichni cestou pomrzli nebo kdyby je potkaly všechny možné nepříjemnosti, jen aby výprava od Lvouna přišla k potoku první.“

„Máte na nás ale spadení!“ smál se.

„Tak to není,“ řekla spěšně. „Ale znám dobře lidi od Lvouna — každého z nich — a jsou to praví muži. Hladověli v dřívějších dobách a pracovali jako obři, aby tuto zemi zvelebili. Jsou to hrdinové a zaslouží si nějakou odměnu. A přece tisíce změkčilých nováčků, kteří si nevysloužili právo na nic, jsou míle a míle před nimi. A nyní, jestli mi odpustíte mou tirádu, budu si radši šetřit dech, protože nevím, kdy vy a ti ostatní se pokusíte předběhnout tatínka a mě.“

Potom spolu Joy a Smoke asi hodinu nepromluvíli. Smoke si však povšiml, že děvče chvíli hovořilo se svým otcem.

„Znám je,“ řekl Shorty Smokovi. „Je to starý Louis Gastell. Tohle musí být jeho dcera. Přišel do týhle země tak dávno, že to už nikdo ani nepamatuje, a přivedl to děvče s sebou, když byla ještě ouplný mrtě. On a Beetles byli obchodní společníci a jezdili s prvním, docela pěkným malým parníčkem po Koyukuku.“

„Nemyslím, že bychom se měli snažit je předhonit,“ podotkl Smoke. „Koneckonců jsme v čele celého průvodu a jsme jen čtyři.“

Shorty souhlasil a pak následovala druhá hodina mlčení, během níž všichni vytrvale kráčeli vpřed. V sedm hodin poslední záblesk polární záře prorhl temnotu a na západě osvětlil mezi zasněženými horami široké údolí.

„Potok Squaw!“ zvolala Joy.

„To jsme to teda pěkně natáhli,“ řekl Shorty s uspokojením. „Podle mejch vejpčtů jsme tam neměli být přinejmenším ještě ani za půl hodiny. To jsem ale musel zatra natahovat nohy.“

Na tomto místě se před ledovou bariérou dýejská stezka náhle stáčela přes Yukon k východnímu břehu. A zde také museli opustit hlavní, udusanou cestu, vyšplhat se na nakupené kry a pokračovat po nevýrazné, jen nepatrně vyšlapané stezce při pravém břehu řeky.

Louis Gastell, jenž krácel v čele, náhle v temnotě uklouzl na nerovném ledě a upadl. Vzápětí usedl, ale oběma rukama si držel kotník. S námahou se postavil na nohy a šel dále, ale pomaleji a se zřetelným kulháním. Po chvíli stanul.

„Je to marné,“ řekl dceři, „natáhl jsem si šlachy. Jdi napřed a vykolíkuj zábor taky za mě.“

„Můžeme vám nějak pomoci?“ zeptal se Smoke stalostrlivě.

Louis Gastell zavrtěl hlavou.

„Dcera může vyznačit dva zábery právě tak jako jeden. Doškobrtám se na břeh, rozdělám oheň a ovážu si kotník. Budu docela v pořádku. Jen jdi, Joy. Vykolíkuj náš zábor nad Nálezem. Jsou tam bohatší ložiska.“

„Tady máte trochu březové kůry,“ řekl Smoke a rozdělil svou zásobu na dva stejné díly. „Dáme na vaši dceru pozor.“

Louis Gastell se drsně zasmál. „No — děkuju vám tak

jako tak, ale ta se dovede o sebe postarat už sama. Jen klidně jděte za ní.“

„Nemáte nic proti tomu, když půjdu vpředu?“ zeptala se Smoka, jakmile vykročila. „Znám tady krajinu lépe než vy.“

„Jen nás veďte,“ odpověděl Smoke galantně. „Docela s vámi souhlasím, že je to zatracená hanba, že my, checkakové, předhonieme tu výpravu od Lvouna. Nemohli bychom se těch zelenáčů nějak střepat?“

Zavrtěla hlavou.

„Nemůžeme skrýt svou stopu, a checkakové za námi půjdou jako ovce.“

Když ušli asi čtvrt míle, zabočila Joy ostře k západu. Smoke viděl, že se nyní brodí neprošlapaným sněhem, ale ani on, ani Shorty si nepovšiml, že úzká, špatně zřetelná stezka, po níž až dosud šli, vede dále k jihu.

Kdyby byli spatřili, jaké kousky potom prováděl Louis Gastell, dějiny této klondické výpravy by se psaly jinak. Byli by totiž viděli, že milý Louis již nekulhá, ale jako ohař s nosem na stopě křepce běží za nimi. Spatřili by také, jak čile vyšlapává, udupává a ještě více rozširuje zatačku, kudy odbočili na západ. A konečně by byli viděli, že kráčí dál po staré, málo zřetelné stezce k jihu.

Vzhůru korytem potoka vedla sice stezka, ale tak neurčitá, že jí v temnotě pořád ztráceli. Asi za čtvrt hodiny byla Joy Gastellová ochotna přejít dozadu a po-

nechat oběma mužům, aby se střídali v prošlapávání cesty. Jejich pomalá chůze umožnila zástupu, který šel za nimi, aby je dohonil a když se v devět hodin rozdělilo, spatřili za sebou, kam až dohlédli, nepřetržitou řadu lidí. Při tomto pohledu Jojiny oči zajiskřily.

„Jak je to dlouho, co jsme se vydali vzhůru po potoce?“ zeptala se.

„Již plně dvě hodiny,“ odpověděl Smoke.

„A dvě hodiny zpátky, to jsou celkem čtyři hodiny,“ zasmála se. „Výprava od Lvouna je zachráněna!“

Smokovi náhle blesklo hlavou nejasně, slabě podezření. Stanul a zastoupil jí cestu. Pak na ni upřeně pohlédl.

„Nerozumím vám,“ řekl.

„Ne? Tak vám to vysvětlím. Toto je Norský Potok. Potok Squaw je příští potok dále na jih.“

Smoke na okamžik oněměl.

„Udělal jste to schválně?“ naléhal Shorty.

„Udělal jsem to, aby dostali příležitost starousedlici.“ Smála se výsměšně, třebaže i trochu nejistě.

Oba muži na sebe chvíli ohromeně civěli a hloupě se šklebili a pak se začali smát s ní.

„Kdyby v týhle zemi nebyly ženský vzácný jako šafrán, přehnul bych vás přes koleno a důkladně bych vám napařkal,“ ujistil ji Shorty.

„Váš otec si tedy nenatáhl šlachy, ale čekal, až zmizíte z dohledu, a potom šel dál?“ ptal se Smoke.

Přikývla.

„A vy jste byla návnada?“

Opět přikývla a tentokrát zněl Smokův smích jasně a upřímně. Byl to spontánní, nezadržitelný, nenucený smích muže upřímně doznávajícího porážky.

„Proč se na mě nezlobíte?“ zeptala se kajčně. „Nebo — proč mi nenapařkáte?“

„No, tak abysme se snad pomalu zase dali na cestu zpátky,“ naléhal Shorty. „Začínaj mě už zadržet nohy, jak tu pořád stojíme.“

Smoke zavrtěl hlavou.

„To by byla ztráta čtyř hodin. Ušli jsme zatím podle tohoto potoka asi osm mil, a jak vidím, stáčí se tamhle vpředu dlouhým obloukem k jihu. Prostě půjdeme podél Norského potoka dál, nějak překročíme předěl a dostaneme se k potoku Squaw někde nad Nálezem.“

Pohlédl na Joy. „Půjdete s námi? Slíbil jsem vašemu otci, že na vás dáme pozor.“

„Já...“ zaváhala. „Šla bych, kdybyste mě vzali s sebou.“ Hleděla mu zpřímá do očí a v jejím obličejí nebyl ani vzdor, ani výsměch.

„Opravdu, pane Smoku, nutíte mě, abych teď skoro lítala toho, co jsem udělala, ale někdo musel starousedlíky zachránit.“

„Zdá se mně, že tyhle výpravy za zlatem jsou víceméně jakýmsi sportem.“

„A mně se zdá, že vy dva to všechno přijímáte velmi statečně a hezky.“ A pak s nádechem povzdychu dodala: „Škoda že nejste starousedlíci.“

Po dvě další hodiny šli korytem zamrzlého Norského potoka a pak zabočili do úzké, rozeklané průrvy přítoku, jenž přicházel od jihu. V poledne začali zlézat vlastní předěl. Když pohlédli za sebe dolů, spatřili, že dlouhá šňůra účastníků výpravy se pomalu rozpadá, a tu a tam

tenké sloupce kouře prozrazovaly, kde se někteří zlatokopové utábořili.

Pochod byl nyní tvrdý a namáhavý. Brodili se sněhem až po pás a vždy po několika yardech museli stanout, aby se vydýchali. Shorty byl první, kdo navrhl přestávku.

„Už jsme přes dvanáct hodin na cestě,“ řekl, „a jsem docela ochotnej přiznat, Smoku, že jsem stahanej jak pes. A ty taky. Ale taky říkám, že pořád ještě dokážu pokračovat v tomhle kvapíku a držet se tyhle cesty jako hladověj Indián žvance medvědího masa. Ale tohle nebohý děvče nemůže pořád bez přestání šlapat, když neostane něco teplýho do žaludku. Rozděláme tady oheň. Co říkáš?“

Dočasné tábořiště přichystali tak rychle, obratně a cílevědomě, že Joy, sledující je žárlivými očima, si musela přiznat, že zkušený starousedlíci by to nedokázali lépe. Smrkové větve příkrývkou pokrývkou vytvořily podušku, na níž bylo možno odpočívat i konat přípravy k vaření. Ale teprve když si chvíli nemilosrdně třeli nosy a tváře, odvážili se přiblížit k žaru ohně.

Smoke plívl do vzduchu a praskot, který se přitom ozval, byl tak okamžitý a hlasitý, že jen zavrtěl hlavou.

„Vzdávám se,“ řekl. „Nikdy jsem ještě nezažil takovou zimu.“

„Jednou bylo na Koyukku osmdesát šest pod nulou,“ podotkla Joy. „Teď je aspoň sedmdesát nebo pětadesát, desát a jsem si jista, že mně namrzly tváře — páli mě jak oheň.“

Na příkrém svahu předělu nebyl led, a tak do rýžovací mísky tak dlouho sypali jemný, tvrdý, zrnitý sníh podobný pískovému cukru, až ho roztálo dostatečné množství, aby měli vodu k přípravě kávy. Smoke osmažil slaninu a rozpekł suchary. Shorty doplňoval zásobu dřeva a staral se o oheň a Joy „prostřela na stůl“ dva talíře, dva koflíky, dvě lžice, plechovku soli smíchané s pepřem a plechovku cukru. Když se dali do jídla, dělila se se Smokem o jeden příbor. Jedli z téhož talíře a pili z téhož koflíku.

Byly takřka dvě hodiny odpoledne, když překročili hřeben předělu a začali sestupovat podél přítoku potoka Squaw. Na počátku zimy tu nějaký lovec losů vyšlapal kaňonem cestu — to je při putování vzhůru a dolů stoupal vždy do svých dřívějších šlépějí. Tak se v měkkém, kyprém sněhu vytvořila řada nepravidelných hrbole, které později zapadly sněhem. Jestliže noha minula hrbol, probořil se člověk kyprým, poddajným sněhem a obvykle upadl. A navíc byl lovec losů mimořádně dlouhonohý chlapík.

Joy si nyní velmi přála, aby oba muži získali kutací právo, a zároveň se bála, že zvolníli krok proto, že vidí, jak je unavena; trvala proto na tom, že půjde vpředu. Rychlost a obratnost, s nimiž zdolávala nebezpečný, obtížný úsek cesty, vyvolaly bezvýhradnou pochvalu Shortyho.

„Jen se na ni podívej!“ volal. „To je přece holka jaksepatří. Koukej, jak se jí kmitají mokasíny. Nenosi žádný vysoký podpatky. Užívá nohy, jak je pámbůh stvořil. To by byla správná squaw pro lovce medvědů!“

Ohlédla se s vděčným pousmáním, jež patřilo i Smokovi. Zachytil v něm záchvěv kamarádství, třebaže

si zároveň intenzivně uvědomoval, že je to žena, která ho tímto přátelským úsměvem objala.

Když došli ke břehu potoka Squaw a pohlédli nazpět, uviděli nepravidelnou řadu účastníků výpravy, kteří namáhavě sestupovali po úbočí předělu.

Sklouzli po břehu ke korytu potoka. Tok, zmrzlý na kámen až ke dnu, byl dvacet až třicet stop široký a táhl se mezi hlínčnými, naplavenými břehy vysokými šest až osm stop. Na sněhu pokrývajícím led nebyly žádné lidské šlépěje z poslední doby, a tak věděli, že jsou kdesi nad Nálezem i nad posledními dly zabranými výpravou ze Lvotina.

„Dejte pozor na prameny!“ varovala Joy, když Smoke vzkročil v čele korytem potoka. „Při sedmdesáti pod nulou ztratíte nohu, jestli se proboříte.“

Tyto prameny, vyskytující se u většiny klondikeských potoků zcela běžně, nikdy nepřesahují prýštit, a to ani za sebenížších teplot. Voda vyvěrá z břehů a rozlévá se v kaluže. Na nich se později vytvoří ledový škrabop, který zadržuje sněhem, takže jsou chráněny před mra-

zem. A tak když člověk vstoupí na suchý sníh, může se probořit tenkou, půlpalcovou vrstvou ledu a octnout se až po kolena ve vodě. Pak, jestliže se mu nepodaří do pěti minut sundat botu a promočené šatstvo, přijde o nohu.

Třebaže byly teprve tři hodiny odpoledne, již se snašel dlouhý, šedý, melancholický arktický soumrak. Neustále teď vyhlíželi, zda na některém z břehů uvidí strom se zásekem, určující, kde je střední tyčka posledního záboru. Joy jej našla první. Předběhla Smoka a volala:

„Někdo tu už byl! Vidíte ten sníh? Hleďte zásek! Tamhle je. Vidíte ten smrk?“

Náhle se propadla až po pás do sněhu.

„No to jsem to vyvedla,“ řekla litostivě a hned nato zvolala: „Nepřibližujte se ke mně. Vyjdu sama!“

Krok za krokem, každým došlápnutím znovu prorážejíc tenkou vrstvou ledu zavátou suchým sněhem, se prodírala k pevné zemi.

Smoke nečekal, ale skočil na břeh, kde suché, vyžalé větve a klacky nanesené do podrostu jarními záplavami čekaly na zápalku. Když k němu Joy došla, zaplápolaly již první plameny a plamínky rozdělaného ohně.

„Posaďte se,“ přikázal jí.

Poslušně usedla do sněhu. Shodil s ramen svůj ranec a rozprostřel jí pod nohy pokrývku.

Shora se ozývaly hlasy bližících se účastníků výpravy, kteří šli za nimi.

„Ať jde Shorty kolíkovat,“ naléhala.

„Jdi, Shorty,“ řekl Smoke, když zaútočil na její mokasíny, nyní již úplně ztuhlé ledem. „Odkrokuj tisíc stop a zaraž střední tyčky. Rohové tyčky můžeme zarazit později.“

Smoke prožezal nožem šněrovadla a kůži mokasínů. Byly tak ztvrdlé mrazem, že pod každým bodnutím a řiznutím nože pukaly a praskaly. Z ponožek a viněných punčoch se staly ledové pochvy — jako by Joiny kotníky, chodidla i lýtka byly obtočeny plechem.

„Jak se daří nohám?“ zeptal se, zatímco pracoval.

„Jsou skoro bez citu. Prsty necítím vůbec a nemohu jimi pohnout. Ale to se všechno spraví. Oheň hoří nád-

herně. Dejte pozor, aby vám neomrzly ruce. Jistě je už také ani necítíte, podle toho, jak nesnadno pohybujete prsty.“

Navlékl si rukavice a skoro minutu se zuřivě plácal dlaněmi do boků. Když pocítil bodání obnoveného krevního oběhu, opět rukavice sejmul a trhal, škubal, řezal a sekal zmrzlý oděv.

Potom se konečně objevila bílá kůže jedné nohy, pak druhé — vystavena řezavému mrazu sedmdesáti stupňů pod nulou, což se rovná sto dvěma stupňům pod bodem mrazu.

Pak následovalo intenzivní tření sněhem, jež Smoke prováděl s nemilosrdnou divokostí tak dlouho, až Joy začala kroutit a pohybovat prsty a radostně si stěžovala na bolest.

Zpola ji odnesl — zpola se nadzvedávala sama — blíže k ohni a nohy jí uložil neďaleko zachráněných plamenů na pokrývku.

„Teď o ně musíte chvílku pečovat sama,“ řekl.

Nyní už mohla bez nebezpečí sejmout rukavice a ošetřovat si nohy. S moudrostí zkušeného člověka dávala pozor, aby teplo ohně vstřebávala jen pomalu.

Mezitím zaútočil Smoke na své ruce. Sníh neroztál ani nezlhl. Jeho lehké krystalky byly jako písek. Pozvolna se však do promrzlé tkáně vracelo píchání a škubání, jak se krev ve Smokových rukách opět rozproudila.

Potom Smoke přiložil na oheň, sňal dříve se zad její lehký ranec a vyňal z něho kompletní náhradní obutí.

Shorty se vrátil korytem potoka a vyšplhal se k nim na břeh.

„No tak jsem to teda vykolíkoval na těch plnejch tisíc stop,“ pravil. „Je to číslo dvacet sedm a dvacet osm, ale když jsem zrovna zatlouk tyčku u sedumadvacítky, objevil se tam první frajer z tý skupiny za náma a bez dlouhých okolků prohlásil, že už nesmím vykolíkovat osumadvacítku. Upřimnej člověk. Jenže já mu řek...“

„Ano, ano,“ zvolala Joy vzrušeně, „co jste mu řekl?“

„Inu, řek jsem mu rovnou, že jestli hned neustoupí o zatracenejch pět set stop, udělám mu z jeho zmrzlýho nosu malinovou zmrzlinu. Ustoupil, a tak jsem zarazil střední tyčky u dvou poctivejch pět set stop dlouhých dílů. On si to vykolíkoval vedle a touhle dobou je už počítám téma lidma obsazenej celej potok Squaw odshora až dolů. Náš nárok je docela bezpečnej. Teď už je tma, ale ráno můžem zarazit rohový tyčky.“

Když se probudili, zjistili, že v noci nastala změna. Natolik se oteplilo, že Shorty a Smoke, dosud ve svých pokrývkách, odhadovali teplotu na ne více než dvacet stupňů pod nulou. Studená vlna se zlomila. Na jejich příkrývkách ležela vrstva mrazivých krystalů.

„Dobré jitro, jak se daří vašim nohám?“ pozdravil Smoke přes popel vyhaslého ohně Joy Castellou, když peřivě setřásla sníh a posadila se ve svých nočních kožšinách.

Shorty rozdělal oheň a nasekal led z potoka a Smoke vařil snídani. Když dojedli, rozednalo se.

„Jdi a zaraž ty rohový tyčky, Smoku,“ řekl Shorty.

„Tam, kde jsem sekal led na kafe, je štrk, a tak si rozohřeju trochu vody a properu si pánev toho štrku jen tak pro štěstí.“

MALÝ PRŮVODCE
SVĚTEM
PŮVODNÍCH
OBYVATEL
SEVERNÍ
AMERIKY

4. DÍL SERIÁLU

Kalumet

Stará indiánská pověst vypráví, že jednoho dne dva mladíci na lovu bizonů spatřili na prérii krásnou dívku s balíčkem na zádech. Jak se k ní blížila, zalíbila se jednomu z lovců natolik, že podlehl své touze a hodlal si na ni vynutit lásku. Přestože ho druh varoval, aby děvče nechal na pokoji, vášeň přehlušila jeho rozum a vyšel dívka naproti se zlým úmyslem. Celou scénu zahalil podivný oblak, a když se rozptýlil, spatřil mírnější z jiných onu dívku, již se u nohou válela kostra jeho nešťastného přítele. Po chvíli mladá žena došla k vyděšenému lovcovi a vlídným hlasem ho vyzvala, aby ji odvedl do tábora svého kmene.

Náčelník Stojící dutý roh přijal náštevnu s náležitými poctami. Dívka rozbalila záhadný balíček a před zraky Indiánů se objevil nevidaný předmět. Byla to dlouhá dýmka s červenou hlavičkou. Dívka jménem Pte San Wašte Win (Krásná žena Bílý bizon) vysvětlila Indiánům, k čemu dýmka slouží a jak s ní zacházet. Slibila jim, že dýmka zajistí kmeni dostatek bizonů a blahobytou budoucnost. Poté se rozplynula v lehký obláček. Tak se podle legendy dostala dýmka míru k Siouxům.

Řekněme si však rovnou, že výraz dýmka míru není správný. Toto pojmenování zavedli běloši, neboť při uzavírání mírových smluv dýmka vždy kolovala jako výraz stvrzení ujednání. Z literatury známe ještě jeden bělošský výraz pro dýmku — kalumet. Toto slovo pochází z francouzštiny a znamená rákos, píšťalu. Patrně se zde naráželo na typickou dlouhou trubel připomínající pastýřskou flétnu.

Indiáni sami používali názvu posvátná dýmka. To proto, že hlavním posláním dýmky bylo spojení s Velkých duchem. Tabákový kouř byl obětí, která se zvolna nesla vzhůru. Indián vyfukoval kouř do všech čtyř světových stran, k Matce zemi a konečně k Velkému duchu na obloze. Obřady s dýmku byly dlouhé a složité a bývaly provázeny posvátnými písněmi. Dýmku choval každý Indián v nesmírné úctě. Kmenové dýmce byl dokonce vyhrazen zvláštní stan se symbolickými malbami na stěnách. Opatrováním takové dýmky byl pověřen vážený příslušník kmene.

Hlavičky dýmek se vyráběly ze dřeva, známé jsou též hliněné dýmky Irokézů. Nejrozšířenějším materiálem byl však černý nebo červený kámen. Černý mastek se vyskytoval v Apalačském pohoří, Nové Anglii, a dokonce v Kalifornii. Pro prérijní kmeny však byla tato ložiska příliš vzdálená, a tak se na Velkých pláních prosadil červený mastek zvaný katlinit.

Své jméno dostal po slavném malíři Indiánů George Catlinovi, který naleziště navštívil a podal o něm obsírnou zprávu. Katlinitový důl se nachází v Minnesotě poblíž města Pipestone (Dýmkový kámen). Jednotlivé vrstvy katlinitu jsou proloženy vrstvami křemene. Pro výrobu dýmek jsou nejhodnější spodní vrstvy o síle 7—10 cm. Kámen je po vytěžení snadno opracovatelný a Indiáni mají dodnes výhradní právo na jeho těžbu a výrobu dýmek. Důl byl pro Indiány posvátný, neboť věřili, že dýmkový kámen jim seslal sám Velkých duch. Všechny kmeny k němu měly volný přístup a během dobývání katlinitu byl každý bojovník nedotknutelný.

Kresba Višek

Střelné zbraně

Na lovu a ani v boji se Indián neobešel bez zbraně. Proto byl nejdůležitější potřebou rudého lovce a bojovníka luk, v pozdějších dobách i puška. Stalo se věcí prestiže vlastnit „kouzelné železo“ či „hromovou hůl“, jak domorodci pušku s úctou nazývali.

Běloši této touhy Indiánů po puškách nestydatě využívali. Prodávali je Indiánům, respektive vyměňovali za přemrštěné ceny. Mnohdy chtěli za pušku tolik bobřích kožešin, kolik se jich při navršení na sebe vyrovnalo délce postavené ručnice. Uvědomíme-li si, že tehdejší předovky měly velmi dlouhé hlavničky, je nasnadě, že na takových obchodech běloši notně vyděnávali. Dodávkami střelných zbraní Indiánům sledovali běloši kromě vlastního obohacování rovněž politické cíle. Zvýhodňováním některých kmenů ovlivňovali rovnováhu sil podle toho, jak potřebovali.

Indiáni brzy mistrně ovládli umění střelby a puška se v jejich rukou stala nebezpečnou zbraní. Obzvláště oblíbenou se na sklonku minulého století stala winčestrovka model 66, Indiány přezdívaná Žlutý hoch, pro blýskavé mosazné kování.

Přestože puška byla touhou a pýchou každého Inidána, užívání luku s jejím rozšířením nezanklo. Je to pochopitelné vzhledem k výhodám bezhlukné střelby. Indiánští hoši se učili zacházet s lukem od útlého dětství, zhruba od šesti let, kdy jejich výchovu přebírali určení muži kmene. Jedním z cílů výcviku bylo, aby si chlapec dokázal sestřelit potravu ze stromu, kde byla zavěšena na niti.

Luky se zhotovovaly z různých dřevin. Jedním z nejoblíbenějších materiálů byl jasan. Kminek silný asi jako ruka se na podzim uřízl a po dvou týdnech sušení u ohně jej Indián začal opracovávat. Postupoval od středu k oběma koncům. Luky prérijních Indiánů byly kratší než u ostatních indiánských kmenů. Sahaly bojovníkovi asi do pasu. To si vynutilo používání luku při jízdě na koni. Ze stejného důvodu měly i štiny prérijních Indiánů menší rozměry.

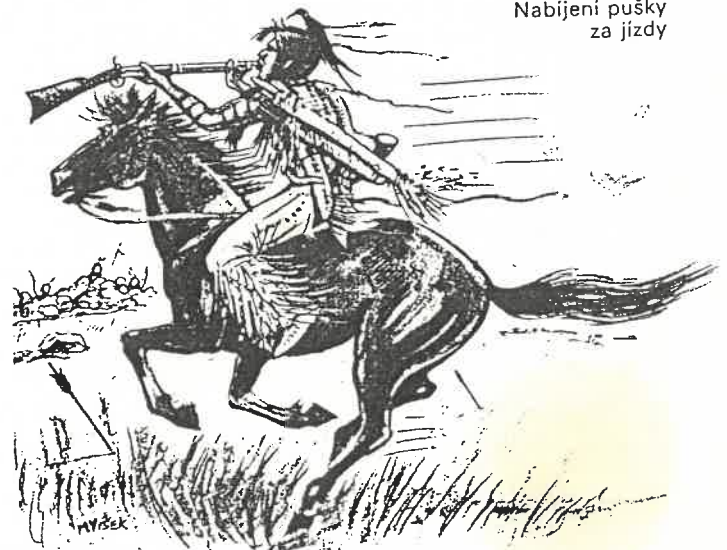
Siouxové měli ve zvyku dělat na jednom konci luku dva zářezy pro uzel a na opačném konci jeden zářez pro smýčku. Často malovali lučičtější namodro nebo nažluto, někdy se obě barvy kombinovaly. Vnitřek luku byl modrý, na vnější straně byla zbraň žlutá.

Tětiny se zhotovovaly ze šlach vytažených z bizoní plece. Splétaly se ze tří pramenů. Po vysušení se tětina napjala na luk. Pokud se luk nepoužíval, nikdy se nenechával napnutý.

Rovněž na výrobu šípů se používalo různých dřevin. Byly dlouhé obvykle od loktu ke konci maličkou střelce. Nejprve se na tyčce zhotovil zářez pro tětivu a na druhém konci rozštěp pro hrot. Ten býval v dávných dobách kamenný, po příchodu bělochů si jej Indiáni zhotovovali ze železa, např. z ukořistěných obručí, pánví atp. Na konci šipu se želatinou z bizoních kopyt přilepovalo peří, nejčastěji krocán. Aby dobře drželo, omotávalo se ještě niti ze šlachy.

Luky a šipy se uchovávaly v toulcích z vydělané jelení či bizoní kůže. Často měly zachovanou srst na vrchní straně. Oblíbené byly i toulce z vydří nebo rysí kůže. Většinou byly toulce bohatě zdobeny vyšivkami z díkobrazích ostnů nebo skleněných korálků.

Kresba M. Višek

Nabíjení pušky
za jízdy

STOPAŘI

časopis oddílu STOPAŘI

11a12

II. ročník 1986/1987

Ahoj Stopaři !

Nejraději si vypůjčím pár řádků, které určitě znáte. Stojí za to. Díky, pane Foglare!

„Pojď se mnou tam, kde nebe je vysoké a modré a kde oblaka bílá rychleji než kde jinde plují, Slyšíš tu píseň větrů v korunách borovic? Slyšíš tu píseň dalek závratných? Tíse a velebně šumí hlavy stromů. Záře slunce červenavá stéká po jejich rozpukanych kmenech a vůně pryskyřice tě omámí. A večer ohen táborový tam do tmy pak zasvítí a vyvolá v tobě pocity, které otřesou tvou duší.“

Kení nutné jezdit do Kanady nebo do Afriky, aby člověk zažil a uviděl něco neobyčejného, krásného, neopakovatelného. Naše krásné země nám tohle všechno může poskytnout. A nebyla by to tak trochu ostuda, kdybychom toho věděli více o cizině než o vlasti? I když i to se stává. Byl jsem kdysi jako malý kluk na Kavkaze - v Arménii - a

Arméni byli často přivedeni do rozpaků všetečnými dotazy,

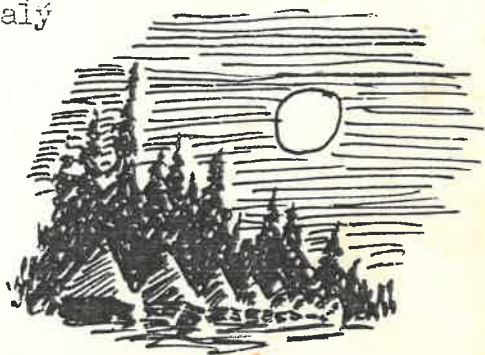
zvláště pak dotazy na historii Arménie.

Ale o tom jsem nechtěl mluvit. Chtěl jsem jen zdůraznit, že kolem sebe máme skvělé kulturní a přírodní bohatství. A příroda nám poskytuje mnoho. Stromy „vyrábějí“ kyslík, v lese hledáme klid a ticho, živočichové i rostliny nám slouží za potravu. Příroda pro nás znamená mnoho. Ne, to je nepřesné. Člověk se vyvinul jako jedna ze sou-

částí přírody, patří k ní a nemůže bez ní žít. A přesto se člověk chová tak, že svou činností ničí téměř vše živé. Škodí dokonce i sám sobě! Nebo si snad někdo myslí, že vzduch, který dýcháme, je čistý a voda v řekách průzračná a plná ryb? Příroda už to dnes sama nezvládá, proto je třeba jí pomáhat! Třeba jen tím, že nebudeme v lese řvát, lámat stromky a pcházovat odpadky, zašlapávat mrvence a brouky...

Ale takoví přece Stopaři nejsou, ne?

Radek

BODEMERA KVAK:

ZE ŽIVOTA V TERÁRIU (příspěvek od Ivy)

V terárijních prostorách nepanuje takový ruch jako třeba v pavilonu opic. Přesto však obyvatelé terárií pražské zoologické zahrady patří k živočichům velmi zajímavým, o čemž svědčí i mimořádný zájem návštěvníků. Někteří ještěři, ale zvláště mnoho druhů hadů, jsou tvorové noční. Přes den odpočívají stočení do klubka nebo leží pod vyhřevným tělesem a v klidu tráví kořist, kterou jim předložil ošetřovatel. Mnozí jedinci si však zvykli na denní způsob života a přijímají potravu prakticky kdykoliv. Musí mít k tomu ale odpovídající teplotu prostředí, protože plazí, jak je vám jistě známo, jsou tvorové s proměnlivou teplotou. Teplota jejich těla stoupá a klesá podle teploty prostředí, to znamená podkladu, vzduchu či slunečního záření. V teráriu pak je rozhodující umělé vytápění. Každý plaz ovšem vyžaduje jiné prostředí. Některé druhy musí mít bazénky s vodou, jiné zase vrstvu písku a další terárium je hustě zarostlé tropickými rostlinami, hojně kropené vodou, s ovzduším, které odpovídá deštivým pralesům. V každém jednotlivém teráriu udržuje ošetřovatel, pokud je to možné, optimální teplotu, ale musí ji ovšem měnit podle nových poznatků získaných studiem života plazů v přírodě. Tak třeba pouštní plaz potřebuje v noci nízkou teplotu, ale plazí z tropických deštivých pralesů vyžadují teplotu přibližně stálou po celý den i noc. Při krmení a po krmení hadů je třeba teplotu prostředí zvýšit, aby plazí mohli trávit. Teplota ale nesmí být zase příliš vysoká, neboť zvýšení nad 38°C už je pro mnohé druhy hadů smrtelné. Nebezpečí pro hady hrozí i při ochlazení terária, zvláště je-li přítomna jejich obvyklá kořist, živí hlodavci nebo malé myši. Jaký neblahý následek může mít pokles teploty prostředí, ukážeme si na jednom příkladu. Stalo se to před několika lety, kdy opatrovník plazů byl na dovolené a zastupoval ho nezkoušený kolega. V teráriu se ustálila teplota 30°C a ošetřovatel do ubikace dvou velkých afrických zmijí gabunských vhodil před svým odchodem čtyři živé krysy. Zmije gabunské se živily krysemí pravidelně. Hadi vždy prudce vyrazili a zasáhli kořist svými obrovskými jedovými zuby. Za pár sekund krysa vlivem prudkého jedu posla a zmije jí pak v krátké době vsoukala do jícnu. Kolikrát už ošetřovatel takový výjev sledoval. Proto i dnes odešel bezstarostně domů. Jaké však bylo jeho nemilé překvapení, když ráno vešel do terária a našel všechny čtyři krysy živé a čilé, zato obě zmije nejevily známky života! Když je ošetřovatel vyndal, zjistil, že jsou opravdu mrtvé a že mají na mnohých místech těla a zvláště na hlavě vyhlodány hluboké díry. Pocházely samozřejmě od krys. Erzy po odchodu ošetřovatele totiž nastal zkrat v elektrickém vedení, vypadly pojistky a vyhřevné lampy přestaly svítit. Během noci značně poklesla teplota, hadi se stali netečnými a hlodavé krysy se s chutí pustily do nepohyblivých tvorů, kterým měly původně sloužit samy za potravu. Je proto nutné vždy před odchodem z terária živé hlodavce odstranit a předejít tak zbytečné ztrátě vzácných plazů. Nejen zmije gabunské, ale i mnoho dalších druhů hadů chovaných v ZOO je jedovatých. Některé druhy mají jed málo účinný nebo ho mají v jedových žlázách málo. Jiné druhy mají jed velmi prudký, navíc ho mají v rezervě značné množství. Taková hadi jsou velmi nebezpeční a jejich uštknutí už zavinilo v přírodě smrt mnoha lidí. Zvláště v tropických oblastech Afriky, Asie, Ameriky i Austrálie žijí hadi s jedem nejen prudce účinkujícím, ale navíc ho mají v takovém množství, že mohou uštknout se smrtelnými ná-

sledky i několik lidí za sebou. Mezi takové nebezpečné druhy patří například všechny druhy kober obývajících Afriku a Asii. Hadi však nejsou útoční a člověka nenapadají. Pouze se brání, když se cítí ohrožení, a to se ještě před útokem snaží vetřelce zastrážit. Tak to dělají například kobyry vztyčením přední části těla a rozšířením krčních žebber. Některé druhy afrických kober a jedna z jihovýchodní Asie mají nepříjemnou vlastnost - dokáží vystříknout jed na dálku, až několik metrů. Jejich jed se vstřebává oční sliznicí a může u člověka způsobit zeslábnutí zraku nebo dokonce i slepotu. S takovými hady je nutno v zoologických zahradách zacházet s velkou opatrností a při manipulaci s nimi používat ochranné brýle. Jednou do pražské ZOO došla letecká zásilka plazů. Přimo z rovníkové Afriky. Mimo několika krásně zbarvených ještěrů agam byl ve zvláštní bedničce také pěkný exemplář kobyry černokrké. Transportka byla pečlivě označena varovným nápisem v angličtině: „Fozor, jedovatí hadi - plivající!“ Kobra černokrká je totiž jednou z kober, které dovedou vystříknout svůj jed na vzdálenost několika metrů. Dostane-li se jed na oční sliznici, máleho tvora zabije a větší zvíře oslepí. Proto také v Africe pobíhá po vesnicích mnoho slepých psů, kteří se dostali s touto kobrou do blízkého styku. Kobra mří vždy s nárannou jistotou přímo do očí protivníka, kterého chce zahnat nebo zneškodnit. Proto jsme i my zacházeli s označenou bedničkou opatrně, téměř jako pyrotechnik s načasovanou bombou. Nejdříve jsme si navlékli ochranné brýle, jaké používají automobiloví závodníci. Pak jsme teprve otevřeli bedničku, ve které byla kobra, zavázaná ještě v plátěném sáčku. Ten jsme uchopili dlouhými kleštěmi za růžek a opatrně přestříhli provázek. Nyní jsme hada vykopili do připraveného terária. Dlouhé silné tělo kobyry sjelo na písčité podklad, ale vzápětí se had vztyčil a bleskurychle se orientoval, kde stojí nepřítel. Vtom docela nepatrně pootavřel tlamku a z jedových zubů vystříkla sprška jedu. Takový útok jsme naštěstí očekávali a rychle jsme přikryli terárium tabulí skla. Přesto nám několik kapek jedu ulpělo na rukou. Na neporušené kůži nám jed nemohl nijak ublížit. Později kobra při každém našem přiblížení vztyčovala přední část těla a na sklo proti nám vystřikovala z nepatrných otvorů v jedových zubech jed, jehož průhledné zelenavé kapky stékaly po skle. Asi za čtrnáct dní nás napadlo tuto nebezpečnou, ale zároveň i vzácnou kobru si vyfotografovat. V teráriu to však nešlo, bylo tam málo místa i světla, a tak jsme se domluvili, že hada vyndáme na volné prostranství. Nejdříve jsme do terária umístili bedničku s otvorem, kudy do ní kobra vlezla. Potom jsme háčkem dvířka uzavřeli a odnesli hada na písčité prostranství obklopené loukou. Na obličej jsme si připevnili celofánové sáčky, abychom měli větší rozhled a zároveň si chránili oči před kapkami jedu. Teď jsme kobru vysypali na zem a rychle jsme si připravili koště, abychom jí mohli případně zabránit v útěku. S napětím jsme očekávali, co bude „plivající“ had dělat. Ale kobra zůstala na písku ležet jako kus klacku a vůbec na naše poskakování kolem nereagovala. Připravili jsme si fotoaparát a pak koštětem hada postrčili. Kobra se jen kousek odplazila a znovu zůstala netečně ležet. Vrchní ošetřovatel si dodal odvahy, přistoupil k ní ze zadu a zatahal jí rukou za špičku ocasu. Ale had zase nic. Teď jsme se na kobru rozhněvali. Pod nepropustnými sáčky nám už bylo notné horko a tak jsme si je strhli a nedbalě nebezpečí. Několikrát jsme si ležícího hada vyfotografovali, ale stále jsme nedocílili, aby se vztyčil do svého typického výhrůžného postoje. To už jsme kobru našťvaně tahali za ocas a nehleděli na hrozící nebezpečí. Ale had se stále cho-

val, jako by se ho to netýkalo. Tak jsme milou kobra zase chytili a odnesli zpátky do terária. Vysypali jsme ji do ubikace a v tom okamžiku jsme jen laktak uskočili. Kobra se totiž okamžitě vztyčila a z pootevřené tlamky vystříkla spršku svého hrozného jedu. To jsme samozřejmě už nefotografovali.

Někdy v ZOO dojde k situacím, které se na první pohled zdají sice groteskní, ale ve skutečnosti o žádnou legraci nejde. V takových momentech je nutno zachovat chladnou mysl a dokonale využít znalosti povahy jednotlivých druhů plazů. To ježnou jsme očekávali zásilku ptyasů velkokých - zajímavých, až přes dva metry dlouhých užovek. V zajetí jsou to obvykle klidní hadi, i když se ovšem mezi nimi občas vyskytnou i koušaví jedinci. Ale ani tady nehrozí nebezpečí; ptyas není jedovatý. Nejhojněji se vyskytuje v Indii, kde žije v zahradách i parcích. V Indii jsme si také tyto hady objednali, a to u obchodníka se zvířaty. Ten poslal užovky letadlem do Prahy.

Užovky byly umístěny ve větší dřevěné bedničce, která měla po stranách vyvrtané otvory, aby plazí měli dostatek vzduchu. Řidič auta předal zásilku v kanceláři zoologovi, a ten hady donesl do terária. Podle dodacího listu mělo být plazů třicet. Bylo nutné je přepočítat a také se přesvědčit o jejich zdravotním stavu. Zoolog luďek položil bedničku na stůl, ošetřovatel plazů odtáhl poklop nad ubikací určenou pro nové expozice.

Z chodby pro návštěvníky přihlíželo uvítání přírůstků několik lidí. Byl přítomen vedoucí obchodního oddělení a několik zvědavců z řad zaměstnanců, kteří si přišli jako první prohlédnout zajímavé hady. Zoolog šroubovákem uvolnil víko transportky, odtáhl je a zvědavě nahlédl dovnitř. Užovky byly smotané jako klubko silných provazů. Nebylo možné poznat, která hlava patří ke kterému tělu. Hadi se při nenačalém vyrušení snažili orientovat a kmítali svými rozeklanými jazyčky. Luďek sáhl rukou do spleti těl a vzápětí vymotal z klubka tři ptyasy. Držel je opatrně v ruce, aby jim náhodným silnějším stisknutím neublížil. Hadi mají totiž velmi křehká žebra. Zoolog skoro něžně položil užovky do připraveného terária a vytáhl z bedničky další tři jedince. Počítal: „šest...osmnáct...“ a ukládal další a další hady do ubikace. Vedoucí obchodu, starší silný muž, si zapálil doutník a se zájmem sledoval, jak se užovky rozlézaly po pískovišti svého nového domova a vyhledávaly úkryty pod kusy stromové kůry.

Znenadání se z chodby ozval jeho mohutný smích. Vedoucí obchodu zapáleným doutníkem něco ukazoval přes ochranné sklo terária ostatním přihlížejícím. „Proč se směje, co je tady tak veselého?“ obrátil se zoolog k vrchnímu ošetřovateli plazů. „Asi si tam vyprávějí vtipy.“, odpověděl tázaný, ale přece jen pohlédl v místa, kam směřovala špička doutníku, a v tom okamžiku znehybněl. Jen sotva znatelně pootevřenými ústy tiše, ale důrazně zašeptal: „Luďku, prosím tě, nehybej se!“ „Copak se děje?“, usmál se zoolog a letmo se podíval na svou ruku. Vzápětí strnul jako socha. V holé ruce držel velikého hada, který se svou přední částí vysoko vztyčil a do široka roztáhl svůj krk. Kobra! Její strnulé oči hleděly přímo do obličejů muže. Zoologovi vytryskly na čele kroupě potu. Co teď? Hodit kobra rychle na dno terária? Ne, to nejde, dno je nízko a had by měl čas vyrazit...

Sekundy se zdály nekonečně dlouhé. Ani zoolog, ani kobra se nepohnuli. Luďkovi se zdálo, že drží v ruce rozžhavenou železnou tyč. Musí se okamžitě rozhodnout! Využil překvapení kobry a opatrně, aby jí netiskl, položil ji na písek mezi užovky. Pak rychle odtáhl ruku a napřímil se. Najednou se mu zatočila hlava a nic nevnímal. Ten podivný stav trval jen chvíli a zoolog se zase vzpamatoval z nervového šoku.

„Je to dobré.“, ulehčeně vyhrkl ošetřovatel a pohlédl do terária, kde se zatím kobra uklidnila a hledala nějaký úkryt, kam by se schovala. „Prima, bravo!“, zatleskal za venkovním sklem vedoucí obchodu a k němu se přidaly další tleskající ruce. Pak ještě rozesmátý dodal: „Doktore, moc jste nás svým kouskem pobavil, to

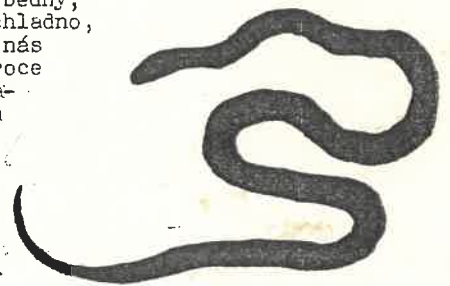
se přeškolujete na fakíra?“ „Jo, na fakíra.“, přisvědčil zoolog chraptivě. „To máte nějakou krotkou kobra s vytrhanými jedovými zuby, že s ní zacházíte bez rukavic?“, chtěl vědět vedoucí obchodu. „Úplně krotkou, jak jste viděl, ale přišla právě s ptyasy přímo z Indie.“, odpověděl zoolog. „Co, cože, ta kobra byla v bedně? Jak se tam dostala?“, koktavě ze sebe vyrážel ten dobrý muž. „To je jednoduché“, už bez vzrušení mluvil zoolog, „Kobra zřejmě pochází ze severních oblastí, kde žijí jedinci, kteří nemají typické brýle. Lovci si ji spletli se stejně zbarvenými ptyasy a přibalili ji.“ „A to má tedy...jedové zuby nevytržené?“, zajíkl se vedoucí obchodu. „Patrně.“, přisvědčil zoolog a vzápětí s obavami sledoval, jak mohutná postava vedoucího obchodu klesá k zemi, kde omdlévajícího muže zachytili dva přihlížející ošetřovatelé ze lvince. Proti případnému kousnutí jedovatými hady jsou ovšem v ledničce zoologické zahrady připravena účinná séra proti jedům hadů chovaných v naší ZOO. Séra však už posloužila i soukromým chovatelům hadů.

Někdy si v ZOO zahrají zaměstnanci i na Sherlocka Holmese. Nevěříte? Cetli jste někdy detektivku na téma záhady uzavřené komnaty? To v dokonale uzavřené a zamčené místnosti s pevně zavřenými okny se stane zločin. Detektiv spolu s několika svědky vnikne násilím dovnitř, ale po pachatelích ani stopy. A přitom se zjistí, že pachatel prostě nemohl z místnosti uniknout. Nikde není jiný východ, klíč trčí v zamčených dveřích zevnitř, okna jsou neprodyšně uzavřena. Zapůsobila snad nadpřirozená síla? Jinak případ nelze vysvětlit. Detektiv však nakonec přece jen přijde záhadě na kloub, prostou logickou úvahou, a pachatele usvědčí.

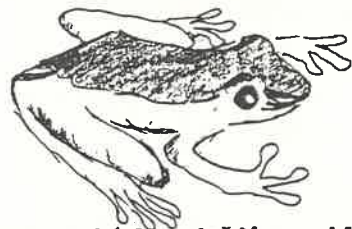
Něco podobného se nám stalo také v teráriu. Jednou jsme koupili velkou, skoro čtyři metry dlouhou krajtu mřížkovanou. Poslali nám ji přímo z Malajska. Umístili jsme ji zatím v karanténní místnosti, v prostorném skleněném teráriu, které jsme zakryli drátěným pletivem a zatížili, aby krajta případně nevylezla. Byla totiž nečasně odchycena přímo v přírodě, na pokraji džungle, a nebyla ještě zvyklá na zajetí. Byla dost účinná.

Když jsme ji vyjímali z transportní bedny, bylo poměrně chladno, ale přesto na nás vyrážela s široce rozevřenou tlamou ozbrojenou desítkami dlouhých, jako jehly ostrých zubů. Nebyl by to opravdu příjemný zážitek, nechat se kousnout krajtou, i když tento had není jedovatý. Ostré zuby se ale zapíchnou do svalstva a rána se pak špatně hojí. Nakonec vrchní ošetřovatel plazů uchopil krajtu šikovně za hlavou a s pomocí dalších dvou mužů se mu podařilo hada zmocit a uložit do terária. Potom ještě ošetřovatel uklidil další terária a odešel domů. Dříve však za sebou pečlivě zamkl dveře na dva západy.

Druhý den po svém příchodu zase mladý muž odemkl a vešel dovnitř. První pohled samozřejmě patřil teráriu s novým vzácným přírůstkem. Na půli cesty k němu však zůstal ošetřovatel zděšeně stát. Terárium bylo dokonale prázdné! Krajtě se asi podařilo nadzvednout víko a vylézt. Buďte jisté někde blízko, pomyslel si ošetřovatel. Musí dát pozor, aby ho vyhrětý had nekousl. Ošetřovatel se opatrně rozhlížel kolem, podíval se pod terária, do všech koutů, ale had nikde. Bednička, do které se pro jistotu také podíval, byla prázdná. Rozčilený muž zavolal telefonem inspektora i zoologa. Ti vzápětí přiběhli a ještě udýchání se pustili do hledání zmizělé krajty. Mnoho úkrytů, kam by tak velký had mohl zalézt, tady nebylo. „Nikde tu není“, prohlásil rozloženě zoolog, „určitě sem někdo vnikl a krajtu ukradl; ohlásím to VB.“, došel a už zvedal sluchátko telefonního přístroje. „Počkej ještě.“, namítl inspektor, „vždyť sem někdo cizí

Boda Me Rakvaik:

Dobrodružství s aljašskými medvědy

Tato knížka nám přibližuje život a chování divoce žijících severoamerických medvědů z pohledu lidí, kteří v divočině žili celý život. Spisovatel se snaží zabránit tomu, aby se medvědi bezvýznamně vybíjeli. Ukazuje, jak je nesmyslné vraždění medvědů po stovkách. A nejen to. Lidé medvědům berou území, která jim byla domovem, ještě než člověk vznikl. Vytlačují je stále dál do hor a zmenšují prostory, kde se medvědi mohou volně pohybovat. Kácí lesy, které medvědi potřebují k životu a ničí vodní toky, v nichž medvědi odpradávně loví lososy - hlavní složku své potravy. Např. Kalifornie si zcela vyhubila zlaté medvědy a nyní se pyšní tím, že byla jediným územím, kde se zlatý medvěd vyskytoval. A tak se před námi objevuje otázka - budou ve 21. století ještě vůbec nějakí medvědi?

Stopaři, doporučuji Vám tuto knihu k přečtení, je napínavá, zajímavá a čtivá.

Petra

(dokončení příspěvku ZE ŽIVOTA V TERÁRIU)

nemohl vlézt; dveře byly zamčené, okna také a klíče střežil po celou noc noční hlídač..." "Kdo tedy krajtů odnesl?", vybuchl zoolog. "Snad on?" "Třeba ji nikdo neodnesl.", ozval se nesměle ošetřovatel hadů. "Tak se asi vypařila, ne? Nebo si pozveme Sherlocka Holmese.", ironicky prohlásil zoolog. "Poslyš, to není tak nejhorsší nápad.", poznamenal inspektor. "Není nad Sherlockovu logiku. Záhada zamčené komnaty, to jsem před časem četl jako detektivku..." "Nechtěl bys raději hledat krajtů?", přerušil ho netrpělivě zoolog. "Kráv se o to logicky pokouším.", opáčil inspektor. "Tak tedy, přestože jsme krajtů, i když je čtyři metry dlouhá, v pokoji nikde nenašli a protože jsme vyloučili možnost, že ji někdo odcizil, měla by tu vlastně být." "Asi bude viset od stropu místo šnůry od lampy.", podotkl zoolog a opřel se o těleso topení. "Jsem tedy moc zvědav, kde ji objevíte!", dodal. Inspektor s ošetřovatelem si klekli na podlahu a centimetr po centimetru důkladně prohlíželi sebemenší skulinu, kam by se v podstatě nevešla krajtů ani poloviční. Pak odstranili od stěn i malé krabice, prostě vše, co by mohlo sloužit jako úkryt. Ale zase bezvýsledně. Po velkém hadoví ani památky. "Ještě otevřete krabičku od zápalek, na to jste zapomněli!", škodolibě poznamenal zoolog a přitom se znovu opřel o žebro ústředního topení. Vtom strnul. Těleso se pod jeho dlaní pohnulo. Muž maně sevřel prsty něco měkkého a poddajného. Pomalu pootočil hlavu. V ruce svíral prohřáté tělo krajtů, která se už už chystala s otevřenou tlamou vyrazit proti rušitelí klidu. Zoolog využil toho, že had byl vklíněn mezi žebra ústředního topení, a rychle uchopil druhou rukou krajtů za hlavou. To už přispěchali na pomoc také oba muži a všichni společnými silami vymotali silné tělo krajtů. Byla to ale dřina!

VÍTE, ŽE

... Miloš Zapletal, autor Výprav ze dobrodružství, různých knih plných her a tábornických rad a nápadů, napsal také krásnou knihu o vodáckém táboře? Kniha se jmenuje Ostrov přátelství.

-v-o-v-o-v-o-v-o-v-o-v-o-v-o-v-o-v-o-v-o-v-o-v-o-v-

...jedno z přísně chráněných zvířat, knava argentinská, která k nám byla přivezena na začátku 17. století a která se u nás už téměř nevyskytuje, má jedno ze svých posledních útočišť také v CHKO Křivoklátsko?

...v rubrice Táborový oheň časopisu Mladý svět vycházejí tábornické písničky i s akordy?

.....

...máme v srpnu tábor? Ale to snad jo, vídte?

Legrace čili psiny

HADÍ JEDY

- Na jaře vylézají ze země hadi, štíři, žížaly a jiná dravá zvířata.
- Had leží, i když jde. Ocas mu začíná od hlavy. Do uzlu se točí proto, aby si vzpomněl, koho má štípnout. Někteří hadi uštknou člověka tak, že ho zaškrtí. Ocas je to jediné, co mají.
- Ještěrka se živí hmyzem, jinak je docela sympatická. Je silná od hlavy až k zadním nohám a pak je stále užší. Na konci ocasu je už úplně slabá. Obličej má jako žába, jenže má víc kulatou hlavu a pusa jí jde do špičky. Semička je hnědozelená, pod sebou je světlejší. Když se vezme do ruky, upustí ocas. Rozmnožuje se tím, že se vyhřívá na sluníčku, případně v doličku vyhřátém sluncem.
- V létě má ještěrka teplou krev, v zimě je chladnokrevná. Snáší kožená vejce. Beznohá ještěrka se jmenuje slepýš. Na podzim se ještěrka unaví a usne. Má rozvíklaný jazyk, kterým hmatá. Její kůže se podle teploty roztahuje a stahuje.
- Slepýš má jméno od toho, že je slepý, ale není. Je to had, ale také není. Pohybuje se tak malinkými nožičkami, že vůbec nejsou vidět, a tak se tedy vůbec nepohybuje.
- Užovka mívá barvu podle prostředí. Někdy je i dlouhá. Pohybuje se tím, že se mihne v trávě. Od zmiže jí poznáme snadno. Má za ušima. Flezí se na zádech.
- Zmiže je vlnovka napuštěná jedem. Je charakteristická svým bojácným a útočným charakterem. Má jed, který chrání naše zdraví, ale nesmí nás uštknout. Barvu má klikatou. Zmiže je jedovaté proto, že se kroutí a čeká, až na ni šlápne. Ke kousnutí jí mohou lidé odhodlat jenom tím, když na ni šlápne. Každá se ráde svléká do naha, ale zase obroste. Kořist zabije škytáním a pak jí hned polyká.
- Na zmiže se má chodit s puškou, protože se má hned po uštknutí vypálit rána.
- Cizího jedovatého hada poznáme podle toho, že když nás ukousne, zemřeme.
- Kapka jedu z velmi jedovatého hada, vpravená psovi pod kůži, může zabít i dospělého člověka.
- Kobru v zoo poznáte podle délky a brylí.
- Krajtů, hroznýš a límeček patří mezi žkrtiče.

(Ze školních úloh zaznamenal Václav Richter)

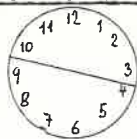
+++++

Poplašské kvízy a hádanky

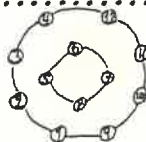

Vyluštění hádanek z předchozího čísla:

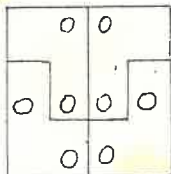
1. $10+11+12+1+2+3=39$
 $4+5+6+7+8+9=39$

2.

3.

4. Pes, který štěká, nekouše.
 Lež má krátké nohy.
 Ranní ptáče dál doskáče.
 Dvakrát měř a jednou řež.
 Mluvití stříbro, mlčetí zlato.
 Jeden otec uživí deset dcer, deset dcer neuživí jednoho otce.
 Kdo rychle dává, dvakrát dává.
 Kdo se bojí, nesmí do lesa.
 Kdo jinému jámu kopá, sám do ní padá.

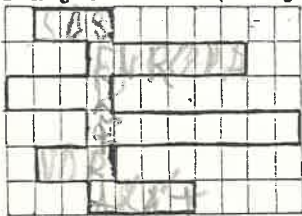
5.

Kolik je smutného, když mraky
 černé jdou....

6.

Čtverce - 22

T a j e n k a (v tajence je ukryto nepostradatelné táborové nářadí):

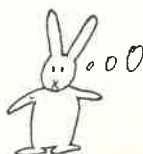
Mezinárodní signál užívaný v případě nebezpečí,
 Světadíl, v němž žijeme.
 Černý živočich se žlutými skvrnami, podobný ještěrce, chráněný.
 Vybájené město zlatokopů v Americe, v němž mělo být obrovské naleziště zlata.
 Dřevěné, málo užívané plavidlo.
 Náš jediný strom s trny.

PETRA

8	7	6
5	4	3
2	1	

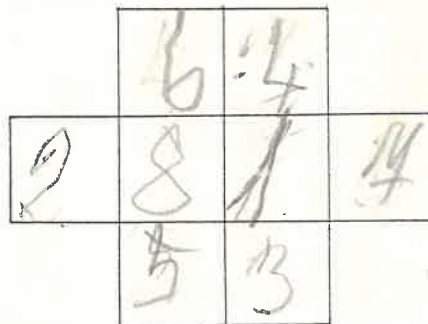
1	2	3
4	5	6
7	8	

Narysujte na čtvrtku čtvercovou síť o devíti polích (3x3). Každé pole bude mít rozměry 25x25 mm. Pak vystříhnete z kartonu osm dvoucentimetrových čtverečků a napíšete na ně pořadová čísla, od jedničky do osmičky. Tato čísla rozložíte na síť tak, jak vidíte na levé části obrázku. A začnete čtverečky přesouvat z pole do pole. Smíte vždy téhnout jen na pole, které není obsazené, buď ve vodorovném nebo svislém směru. Posuny po úhlopříčkách jsou zakázány. Každý přesun zaznamenejte číslem toho čtverečku, kterým téhnete. Například: 3-6-7-8- atd. Váš úkol: přeskupit čísla tak, aby byla nakonec seřazena, jak ukazuje pravá část obrázku. Kdo to dokáže nejmenším počtem tahů a vytvoří oddílový rekord? A kdo tento rekord během tábora překoná? (podle Káloše Zapletala)

CO JE LEPŠÍ? 3-6-7-8-
 NEBO 3-4-7-8-?

K Ř Í Ž V D Ž U N G L I

Archeologové kdysi narezili v indické džungli na neznámý, zpola rozpadlý palác. Když prozkoumávali spletité bludiště chodeb a síní, našli na jedné stěně vytesaný kříž, rozdělený do osmi polí. V každém poli bylo jedno z čísel od jedné do osmi. Indové jsou od starověku vynikající počtáři a badatelé, který kříž objev , chvíli uvažoval, co mají asi znamenat čísla vepsaná do jednotlivých polí kříže. Nakonec usoudil, že je to zřejmě jeden z nejstarších hlavolamů. Čísla od jedné do osmi (každé jednou) byla rozmístěna s podivuhodným důmyslem. Rozdíl mezi každým číslem a kterýmkoli číslem v jeho těsném sousedství činil vždy nejméně dvě jednotky. Nejen ve směru vodorovném a svislém, ale i úhlopříčném. Pokuste se i vy dokázat to, co dokázali Indové před mnoha staletími! Pokuste se vepsat do obrazce, který je na obrázku, čísla od 1 do 8 podle uvedeného pravidla. Úkol vám může usnadnit osm čtverečků s čísly, které jste použili při řešení úlohy vlevo.

STOPAŘSKÉ MINIMUM

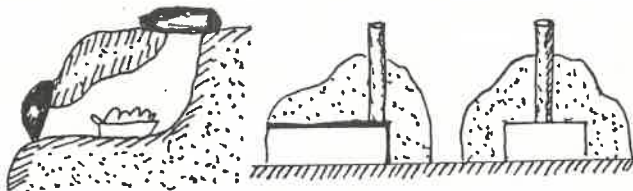
Cowboyská pec

Až si budeme chtít na táboře či výpravě upécti vonnou pečinku či buchty, uděláme si podle obrázku v hlinitém svahu jednoduchou peci. Rozměr zvolíme podle velikosti pekáče, nedoporučuji však dělat příliš velikou.

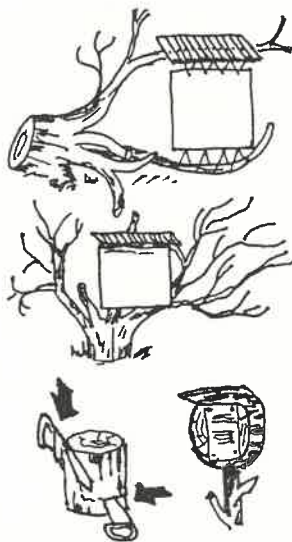
Když jsme pec řádně vytopili, vyhrabeme rychle popel, vyčistíme podlážku, vložíme pekáč s připravenou pečinkou a jak dvířka, tak i komín pece ucpeme kamenem a neprodyšně utěsníme hlinou. Za hodinu máme buchty bez jakékoliv další starosti upečené. V této peci můžeme samozřejmě péci i jiné věci, jako například maso, brambory, ryby atd.

Není-li nikde poblíž našeho tábořiště svah, jaký potřebujeme ke zřízení cowboyské pece, můžeme si postavit pec z hlín. Kostru tvoří bednička a jedno dobře vschlé polénko z měkkého dřeva. Z bedničky odstraníme jednu úzkou postranní stěnu a víko. Postavíme ji na zem dnem vzhůru, v místě, kam postavíme poleno, po jehož odstranění nám vznikne komín, vytvoříme pomocí strého nože ve víku otvor veliký jako průměr polena. Celou konstrukci obložíme silnou vrstvou cihlářské hlíny, promísené plevami. Potom pec zvolna vypálíme, aby nám nepopraskala.

Jak cowboyská pec ve svahu, tak i tato a všechny ostatní táborové pece se musí před upotřebením vytápět tvrdým dřevem! Po vytopení odstraňujeme z pece důkladně všechno dřevo i žhavé uhlí a zejména dbáme na neprodyšné uzavření dvířek i komína ihned po vložení pečinky, aby nám teplo předčasně neuteklo.

OZNAMOVATELÉ:

udělena zlatá medaile londýnské umělecké společnosti za sochu Herkula. Zdálo se, že se zapíše do dějin lidstva jako vynikající sochař... Ale - jako by se plnilo proroctví otce a matky. Nikdo nechtěl Morseovy obrazy a sochy kupovat a Samuel F.B. Morse poznal hlad. Přestěhoval se tedy do New Yorku, kde se stal na čas oblíbeným malířem portrétů. Znovu však přišlo neštěstí, zemřela mu žena i rodiče. Morse hledá zapomenutí a odjíždí znovu do Evropy, tentokrát do Itálie a do Francie.

V roce 1836 pověsil malířství definitivně na hřebík. Sestavil z čárek a teček abecedu, kterou se mu podařilo vysílat na vzdálenost 40 stop. Svůj systém později zdokonalil a vynalezl zesilovač proudu, aby mohl vysílat na větší vzdálenost. Kromě toho vynalezl přístroj, který mu umožnil vysílat z jedné stanice do různých odboček současně.

Zbývalo najít mecenáše, který by do Morseových vynálezů vložil peníze. I ten se našel: byl to Alfred Vain, který v roce 1837 pomohl nápadem zhodnotit. Ale ani další cesta nebyla přímočará. Teprve v roce 1834 povolil americký Senát uvolnit třicet tisíc dolarů na zřízení telegrafní linky z Washingtonu do Baltimore a 24. května 1844 byla poslána první depeše.

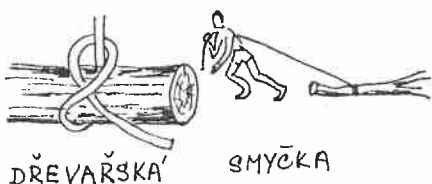
Samuel F.B. Morse se stal uznávaným a uctívaným, ještě za jeho života, v roce 1871, byl mu v New Yorku postaven bronzový pomník. Rok na to, krátce před narozeninami, pan Morse ushel.

Podmínky pro zkoušku TŘÍ ORLÍCH PER:

Zkoušku může skládat Stopař, který má splněn I. stupeň. Zkouškou má dokázat, že je schopen sebezapření a trpělivosti. Zkouška se koná obvykle na státním táboře a mohou ji sledovat všichni přítomní členové oddílu. Kontrolou je Stopařova čest. Odznak uděluje vedoucí.

Podmínky zkoušky:

1. Stopař zachovává od večera jednoho dne do večera druhého dne - 24 hodin - naprosté mlčení a půst, jako nápoje používá pouze vody.
 2. Prožije den od východu slunce do západu o samotě, nikým neviděn.
 3. Přenocuje sám a jen s výstrojí a pomůckami nejnnutnějšími na místě, které sice není z tábora viditelné, ale je na doslech píšťaly.
- O pobytu o samotě a přenocování podá krátkou písemnou zprávu.

IV
SHORTY SNÍ

Smoke se vydal se sekýrou v ruce, aby dokončil vykolikování záborů. Počal od střední tyčky čísla dvacet sedm zaražené níže po proudu a odtud směřoval pravouhře k okraji úzkého údolí. Postupoval metodicky, takřka automaticky, neboť jeho mysl oživovaly vzpomínky na minulou noc. Zdálo se mu, že něžné linie a pevné, pružné svaly oněch nohou a kotníků, jež třel sněhem, se nějakým způsobem staly jeho výhradním panstvím a že se jeho právo vztahuje i na všechno ostatní, co tvoří tuto ženu, tak odpovídající jeho typu. Jakýmsi nejasným, a přece vřelým způsobem ho bytostně ovládl pocit vlastnictví. Zdálo se mu, že by stačilo, aby k Joy Gastellové přišel, vzal jí za ruku a řekl: „Pojď!“

V této náladě učinil objev, pro který zapomněl na svá vlastnická práva k bílým dívčím nohám.

Na okraji údolí nezarazil žádnou rohovou tyčku. Ne-došel totiž na okraj údolí, ale místo toho narazil na nějaký jiný potok. Potom — aby se mohl později lépe orientovat — si vyhlédl přeraznou vrbu a vysoký, snadno rozeznatelný smrk, které byly přibližně v jedné linii. Pak se vrátil k potoku, kde byly střední tyčky, načež šel korytem, vytvářejícím zde podkovovitý zákrut vinoucí se okolní plošinou, a přitom zjistil, že ony dva potoky jsou vlastně potok jediný. Potom se dvakrát brodil sněhem od jednoho okraje údolí ke druhému, a to tak, že nejdříve šel po čáře od dolní střední tyčky záboru číslo dvacet sedm a pak od horní střední tyčky záboru číslo dvacet osm — a shledal, že horní tyčka čísla dvacet osm je níže než dolní tyčka předešlého záboru. V šedém soumraku a za poloviční tmy vyznačil Shorty oba záboru na této veliké podkově.

Smoke se vrátil k jejich malému táboru a Shorty, jenž právě dokončoval vypírání, při jeho příchodu radostně vybuchl.

„To je to pravý!“ zvolal a ukazoval na rýžovací misku. „Jen se podívej na tu zatracenou spoustu zlata. Je toho dobře za dvě stovky. Náramně bohatý ložisko už od samý horní vrstvy šterku. Už jsem rejlžoval na různých placerech, ale nikde jsem nenarazil na nic lepšího, než co je v týchle míse.“

Smoke lhostejně pohlédl na kousky hrubého zlata, nalil si u ohně koflík kávy a usedl. Joy tušila, že se něco stalo, a tázavě na něj hleděla znepokojenýma, starostlivýma očima. Ale Shortyho zřejmě velice zklamalo, že se Smoke z nálezu patřičně neraduje.

„Proč neskáčeš a netancuješ radostí a celej vzrušenej neděláš kotrmelce?“ tázal se. „Už i takhle je to balík, ledaže bys ohrnoval nos nad dvoustovkovejma mísama.“

Dříve než odpověděl, napil se Smoke kávy. „Shorty, proč jsou naše dva záboru jako Panamský průplav?“

„Tomu nerozumím — dám se poddat.“ „No, východní vstup do Panamského průplavu je na západ od západního vstupu, to je všechno.“

„Pokračuj,“ vyzval ho Shorty, „pořád ještě nevidím, v čem je ten vtíp.“

„Zkrátka, Shorty, vykolikovali oba záboru na velkém podkovovitém ohybu.“

Shorty položil rýžovací misku do sněhu, vzpřimil se a opakoval: „Pokračuj.“

„Horní tyčka osmadvacitky je deset stop pod dolní tyčkou sedmadvacitky.“

„Chceš tím říct, že teda nemáme vůbec nic, Smoku?“

„Ještě hůře — máme o deset stop méně než nic.“

Shorty odběhl dolů po břehu. Za pět minut se vrátil. V odpověď na Joy pohled přikývl. Mlčky došel ke kmeni vyvráceného stromu, usedl a upřeně se zahleděl na snih před svými mokasíny.

„No tak už bychom skoro mohli zrušit tábor a vyrazit nazpátek do Dawsonu,“ podotkl Smoke a začal skládat pokrývky.

„Je mi to líto, Smoku,“ řekla Joy. „Všechno jsem zavinila já.“

„To je v pořádku,“ odpověděl. „Všechno se má dělat za dne.“

„Ale zavinila jsem to já, jenom já,“ trvala na svém. „Táta pro mě vykolikoval zábor dole u Nálezu, vím to. Dám vám ho.“

Zavrtěl hlavou.

„Shorty...“ řekla prosebně.

Shorty rovněž zavrtěl hlavou a pak se rozesmál. Byl to kolosální smích. Jeho první, nesmělé, potlačované náznaky se posléze změnily v hromový chechtot.

„To není hysterie,“ vysvětloval. „Někdy se náramně bavím — a taková chvíle přišla právě teď.“

Náhodou pohlédl na rýžovací misku. Přistoupil k ní a s vážnou tváří jí nakopl, takže se zrna zlata rozletěla po sněhu.

„Není naše,“ prohlásil. „Patří tomu frajerovi, kterýho jsem včera v noci zatlačil o pět set stop dozadu. A co mě teda sejmulo nejvíc, je, že čtyry sta devadesát stop je k dobru — k jeho dobru. Pojď, Smoku, vyrazíme nazpátek do Dawsonu. Ovšem jestli snad bažíš po tom, abys mě nejdřív zabil, nezvednu proti tomu ani prst.“

„Podivný, že nehraješ,“ řekl Shorty Smokovi jednu večer u Losiho parohu. „Copak to nemáš v krvi?“

„Mám,“ odpověděl Smoke, „jenže v hlavě mám zase statistiku. A za své peníze chci dostat stejnou šanci.“

Ve veliké nálevně se všude ozývalo chřestění, pleskání a šumot nejrůznějších her, při nichž muži oblečení v kožešinách a obutí v mokasínech zkoušeli své štěstí.

Smoke se rozpráhl širokým gestem, jež obsáhlo všechny hráče kolem:

„Jen se na ně dobře podívej. Střízlivá, strohá matematika nám praví, že tito lidé dnes večer prohrají více, než vyhrají, a že valná část jich prohrává už teď.“

„No na počty ty seš bezesporu machr,“ mumlal Shorty s obdivem, „a v podstatě máš asi pravdu. Ale na druhý straně existuje něco jako fakta. A jeden takovej fakt jsou náhlý chvíle velikýho štěstí. Přijdou chvíle, kdy ten, kdo hraje, pořád vyhrává, což vím ze zkušenosti, protože jsem byl nejednou při takovejch hrách a viděl jsem prasknout nejednu bank. Jediný způsob, jak vyhrát v ha-

zardní hře, je počkat, až máš tušení, nebo jak já tomu říkám, vnuknutí, že je tady tvá chvíle velikýho štěstí, a pak ji využít až do stropu.“

„Vypadá to dost jednoduše,“ kritizoval Smoke, „tak jednoduše, že ani nechápu, jak vůbec někdo může prohrát.“

„Nesnáz je v tom,“ připustil Shorty, „že většina lidí se dá napálit falešným vnuknutím. Někdy se dám napálit i já. Je prostě třeba to zkusit a přesvědčit se.“

Smoke zavrtěl hlavou. „Na to jsou taky statistiky, Shorty. Ukazují, že většina lidí má falešná vnuknutí.“

„Ale copak nikdy nemáš takovej podivnej pocit, že akorát musíš vsadit prachy a shrábněš výhru?“

Smoke se zasmál.

„Přilíš se bojím počtu pravděpodobnosti, který je proti mně. Ale řeknu ti, Shorty, co udělám. Hned teď vsadím na nějakou kartu a uvidíme, jestli nám to vynesou aspoň na napití.“

Smoke se prodíral ke stolků, kde se hrálo fano, když tu ho Shorty chytil za rameno:

„Počkej, mám zrovna jedno takový vnuknutí. Vsad' ten dolar do rulety.“

Šli k ruletě poblíž výčepního pultu.

„Počkej, až ti řeknu,“ radil Shorty.

„Jaké číslo mám vsadit?“ zeptal se Smoke.

„Vyber si ho sám. Ale čekej, až ti řeknu.“

„Snad nemyslíš, že u tohoto stolu mám vyrovnanou šanci?“ podotkl Smoke.

„Právě takovou jako ty druhý hráči.“

„Ale ne tak dobrou jako bank.“

„Počkej a uvidíš,“ naliel Shorty. „Ted' vsad'!“

Croupier právě vyslal kuličku ze slonoviny na oběžnou dráhu po hladké ploše nad otáčejícím se kolem s mnoha drobnými žlábků. Smoke, stojící na opačné straně stolu, se nahnul přes jednoho hráče a naslepo vrhl dolar. Peníz sklouzl po hladkém zeleném sukne a stanul takřka ve středu čísla 34. Kulička se zastavila a croupier oznámil:

„Třicet čtyři vyhrává.“

Shrábl se stolu sázky a vedle Smokova dolaru položil třicet pět dolarů, Smoke si vzal peníze a Shorty ho poklepal po rameně.

„No tak tohle bylo teda to pravý vnuknutí, Smoku. Jak jsem to moh vědět? Nemůžu říct. Prostě jsem věděl, že vyhraješ. Kdyby byl tvůj dolar pad na kterýkoliv jiný číslo, byl bys vyhrál zrovna tak. Když je vnuknutí správný, musíš vyhrát, i kdyžby ses rozkrájel.“

„Co kdyžby byla vyšla dvojitá nula?“ zeptal se Smoke, když kráčeli k nálevnímu pultu.

„Tak by tvůj dolar byl na dvojitý nule,“ odpověděl Shorty. „Proti tomu se prostě nedá nic dělat. Vnuknutí je vnuknutí. — Už ho mám zase. Vraťme se ke stolu. Ted' mám vnuknutí, že když jsem za výherce vybral tebe, můžu si teď zase vybrat a vsadit několik dobrejch čísel sám.“

„Hraješ podle nějakého systému?“ zeptal se po deseti minutách Smoke, když se jeho společník chystal vsadit sto dolarů v žetonech.

Shorty rozložil žetony v blízkosti čísel 3, 11 a 17 a pak zavrtěl nevrle hlavou.

„Peklo je plný chlapíků, který hráli podle systému,“ pravil, když croupier shrábl sázky.

Smoke přihlížel zpočátku jen nedbale, ale poněmáhlu ho hra velmi zaujala a celý fascinovaný sledoval podrobně její průběh od roztočení kuličky až k sázení a vybírání výher. Sám však nehrál a spokojil se jen přihlížením. Nicméně jeho zájem byl tak veliký, že když Shorty konečně prohlásil, že už toho má dost, jen stěží se mu podařilo odtáhnout Smoka od stolu.

Shorty dostal od croupiera nazpět váček se zlatým prachem, který u něho uložil jako záruku na hraní, a spolu s ním obdržel i útržek papíru, na němž bylo načmáráno: Vybrat \$ 350. Váček i útržek odnesl na druhý konec místnosti muži, jenž seděl za velikými váhami na zlato. Muž odvážil ze Shortyho váčku tři sta padesát dolarů ve zlatě a vsypal je do podnikové pokladny.

„To tvoje tušení bylo zas jen jedním případem ze statistiky,“ dobíral si ho Smoke.

„Musel jsem přece hrát, abych se přesvědčil, že jo?“ bránil se Shorty. „Počítám, že jsem to ale přece jen asi trochu přehnal, ale udělal jsem to jenom proto, abych tě přesvědčil, že takový věci jako vnučnutí existují.“

„Nic si z toho nedělej, Shorty,“ usmál se Smoke. „Zrovna teď mám taky takové vnučnutí...“

Shortyho oči zajiskřily a zvolal naléhavě:

„Cože? Tak tu nestájí a jdi honem hrát!“

„Není to tohle vnučnutí, Shorty. Mám vnučnutí, že jedného dne vypracuju systém, který položí na lopatky všechny ty barvy a čísla na tom stole.“

„Systém!“ zasténal Shorty a pak si prohlížel svého druha s velikým politováním. „Smoku, poslechni svůj lepší já, a nech systém na pokoji. Systémy znamenají jistou prohru. Říkám ti, chlapče, v systému nejsou žádné vnučnutí.“

„Právě proto se mi zamlouvají,“ odvětil Smoke. „Systém je něco statistického. Máš-li správný systém, nemůžeš prohrát, a to je právě rozdíl mezi systémem a vnučnutím. Nikdy nemůžeš říct, kdy se správné vnučnutí zhatí v nesprávné.“

„Já ale znám řůru systémů, který se zhatily a přestaly fungovat, a po pravdě jsem nikdy neviděl, že by nějaký systém vyhrál.“ Shorty se odmlčel a povzdychl: „Poslyš, Smoku, jestli ses zbláznil do systémů, tak tohle místo není pro tebe a je načase, abysme se hnuli a táhli zase dál.“

Po několik příštích týdnů se oba společníci snažili uskutečnit protichůdné záměry. Smoke by nejráději byl trávil většinu svého času pozorováním rulety u Losího parohu, zatímco Shorty by byl nejráději vyrazil na cestu. Nakonec, když Shorty navrhoval, aby se vydali na výpravu dvě stě mil dolů po Yukonu, Smoke se vzepřel.

„Podívej se, Shorty,“ řekl, „já nepůjdu. Ta cesta zabere deset dní a doufám, že do té doby už budu mít svůj systém patřičně propracovaný. Už teď bych s ním mohl skoro soustavně vyhrávat. Ostatně, proč mě vůbec chceš takhle proháňet sem a tam po krajině?“

„Smoku, musím o tebe pečovat,“ odpověděl Shorty.

„Začínáš cvokařit. Odtáh bych tě na vejpravu do Jericha nebo na severní točnu, jen kdybych tě moh dostat od toho stolu.“

„No dobře, Shorty. Pamaťuj si však, že už jsem dospělý masožravý chlap. A potáhneš domů jen zlatý prach,

který vyhraju tím svým systémem — a budeš si na to asi muset vzít psí potah.“

Jedinou Shortyho odpovědí byl povzddech.

„A nechci, abys hrál na svou vlastní pěst,“ pokračoval Smoke. „O výhry se rozdělíme, ale do začátku potřebuju všechny naše peníze. Systém je ještě mladý a nejspíš udělám pár kotrmelců, než se pořádně zaběhne.“

Konečně po dlouhých hodinách a dnech strávených pozorováním u hráčského stolu nadešel večer, kdy Smoke prohlásil, že je připraven, a Shorty, zachmuřený a pesimistický, s výrazem truchličného pozůstalého, doprovodil svého společníka k Losímu parohu. Smoke si koupil sloupek žetonů a postavil se ke stolu nedaleko croupiera. Znovu a znovu se kulička rozbíhala a jiní hráči vyhrávali a prohrávali, ale Smoke nevsadil ani žeton. Shorty byl už netrpělivý.

„Tak už k čertu vsad!“ naléhal. „Ať už máme ten funus za sebou. Co je s tebou? Třesou se ti kolena?“

Smoke zavrtěl hlavou a čekal. Uběhlo opět několik her, a tu náhle umístil deset jednodolarových žetonů na šestadvacítku. Číslo vyhrálo a croupier vyplatil Smokovi tři sta padesát dolarů v žetonech. Hra pokračovala. Desetkrát, dvacetkrát, třicetkrát se kulička rozbíhala a zastavila a pak umístil Smoke deset dolarů na číslo 32. Znovu obdržel žetony za tři sta padesát dolarů.

„Je to vnučnutí!“ šeptal mu Shorty důrazně do ucha. „Drž se ho! Drž se ho!“

Pak uplynula půlhodina, po kterou se Smoke hry neúčastnil. Potom umístil deset dolarů na číslo 34 a vyhrál. „Vnučnutí,“ šeptal Shorty.

„Nic takového,“ odvětil Smoke tlumeně. „Je to systém. Nepracuje krásně?“

„To mi neříkej. Vnučnutí přicházejí různě, podivně, zejména způsobama. Třeba si myslíš, že je to systém, ale není. Systémy jsou nemožný. Nemůžeš prostě bejt. Je to jistá věc, že hraješ podle vnučnutí.“

Smoke nyní změnil způsob hry. Sázel častěji, ale jen jednotlivými žetony, které rozmísťoval tu i onde, a více prohrával, než vyhrával.

„Nech toho,“ radil mu Shorty. „Vyber si prachy a pojď. Už ses trefil třikrát do černého a máš náskok tisíc dolarů. Nemůžeš si to udržet.“

Právě v té chvíli začala kulička kroužit a Smoke umístil deset žetonů na číslo šestadvacet. Kulička zaběhla do žlábků šestadvacítky a croupier opět vyplatil Smokovi tři sta padesát dolarů.

„Kdž už tě to takhle celého posedlo a máš takový nesmrtelný vnučnutí, vsad limit,“ radil Shorty. „Vsad pětadvacet dolarů.“

Uplynulo čtvrt hodiny, během níž Smoke vyhrával i prohrával na malé porůznu umístěné částky. Pak s náhlostí, kterou se vyznačovaly jeho velké sázky, umístil dvacet pět dolarů na dvojnulu a croupier mu vyplatil osmi set sedmdesát pět dolarů.

„Vzbud mě, Smoku, mám sen,“ úpěl Shorty.

Smoke se usmál, podíval se do svého zápisníku a pohroužil se ve výpočty. Během hry soustavně vytahoval zápisník z kapsy a čas od času si zaznamenal čísla.

Kolem stolu se postupně shromáždil hustý shluk zvědavců a hráči se snažili sázet na táž čísla, která si vybíral Smoke. V té chvíli Smoke opět změnil způsob hry.

Desetkrát po sobě umístil deset dolarů na osmnáctku a prohrál. Pak ho opustili i ti nejtvrdošijnější z tvrdohlavých. Změnil číslo a ihned vyhrál dalších tři sta padesát dolarů. Okamžitě se hráči k němu zase přidali, ale když několikrát po sobě prohrál, opět ho opustili.

„Nech toho, Smoku. Přestaň už,“ radil mu Shorty. „I nejděší řada vnučnutí má svůj konec a tvoje už skončila. Do černého se už netrefíš.“

„No, napálím to tam ještě jednou, Shorty, a pak si dám proplatit výhry,“ odvětil Smoke.

Několik minut hrál se střídatým štěstím žetony, které porůznu rozmísťoval po celém stole, a potom vsadil pětadvacet dolarů na dvojnulu.

„Vezmu si výkaz,“ řekl croupierovi, když vyhrál.

„Ne, nemusíš mi ho ukazovat,“ povídal Shorty, zatímco se ubírali k vát. „Sledoval jsem to dobře. Máš takových tři tisíce šest set dolarů k dobru. Strefil jsem se?“

„Tři tisíce šest set šedesát,“ odpověděl Smoke. „A teď ten zlatý prach odneseš domů. Tak jsme si to ujednali.“

„Nepokoušej svůj štěstí,“ naléhal Shorty na Smoka přístího večera, když viděl, že se Smoke opět chystá vyrazit k Losímu parohu. „Měls pořádně dlouhou řadu vnučnutí, ale už jsi jí vyčerpál. Jestli tam budeš dneska, jistě tam necháš zase všechno, cos vyhrál.“

„Ale dej si říct, Shorty, to nejsou vnučnutí. Je to statistika. Systém. Nemůžu prohrát.“

„Čerta starýho systém. Nic takovýho jako systém neexistuje. Jednou jsem ve hře v kostky sedmnáctkrát po sobě hodil samý šestky. Byl to systém? Ani zdání. Byla to šťastná náhoda a měl jsem prostě víc štěstí než rozumu. Jenomže se mně roztřáslý kolena a neměl jsem odvahu jí využít až do konce. Kdybych byl nechal po každém výhru ležet, namísto abych se po třetím hodu stáhnul, byl bych za své původní dva dolary vyhrál přes třicet tisíc.“

„I tak je to skutečný systém, Shorty.“

„Ech, to mně musíš nejdřív dokázat.“

„Dokázal jsem ti to. Pojď se mnou a dokážu ti to znova.“

Když vstoupili k Losímu parohu, upřely se všechny zraky na Smoka a u stolu, kde hrál včera, mu ustoupili, aby mohl zaujmout své staré místo poblíž croupiera. Jeho dnešní hra se nijak nepodobala jeho hře z minulého večera. Za půldruhé hodiny vsadil jenom čtyřikrát, pokaždé však dvacet pět dolarů a pokaždé také vyhrál. Vyplatili mu tři tisíce pět set dolarů a Shorty odnesl zlatý prach do srubu.

„Teď je už načase zanechat hry,“ radil mu Shorty, jenž seděl na okraji svého lůžka a sundával si mokasíny. „Máš náskok nějakých sedm tisíc dolarů a jen blázen by dál pokoušel štěstí.“

„Shorty, člověk by musel být vyložený blábolivý šlepec, kdyby se nedržel takového vyhrávajícího systému, jako je můj.“

„Smoku, ty seš bezesporu bystřej chlapec. Seš vzdělanější, vyučenější na universitě a pochopíš v jedny minutě to, co já bych nepochopil za čtyřicet tisíc let. Ale stejně seš úplně vedle a nemáš ani za mák pravdu, když svému štěstí říkáš systém. Někde už jsem byl a něco už jsem

viděl a říkám ti rovnou, důvěrně a se zárukou, že systémem, kterej by převez hazardní hru založenou na náhodě, je nemožnej."

"Ale vždyť ti ho ukazuju. Je to přece docela zřejmý."

"Ne, Smoku, neukazuješ. Je to zřejmej sen. Spím. Chrápu. A za chvilku se probudím, rozdělám oheň a budu dělat snidani."

"Tož tedy, můj nevěřící příteli, tady je zlatý prach. Potěžkej ho." A při těch slovech Smoke hodil pytlík naditý zlatem na kolena svého společníka. Pytlík vážil pětáctřicet liber a Shorty velmi silně pocítil, že mu dopadl na nohy.

"Je skutečný," zdůraznil Smoke své hledisko.

"Eh, měl jsem už různý náramně živý sny ve svém životě. Ve snu není nic nemožného. Ale ve skutečným životě systém možnéj není. Teda nikdy jsem nechodil na universitu, ale přesto mám právo považovat tyhle naše hrácký orgie za nesporný sen."

"Hamiltonova teorie agnosticizmu," zasmál se Smoke.

"Nikdy jsem o tom chlápku neslyšel, ale jeho tvrzení musej bejt bezesporu zatraceně správný. Mám sen, Smoku, a ty se v něm pořád jen potloukáš, vynořuješ tuhle a táhneš a mučíš mě a otravuješ se svým systémem. Jestli mě máš rád, jestli mě máš opravdu rád, tak prostě zavoláš: »Shorty, vstávej!« — a já se probudím a začnu dělat snidani."

Třetího dne hry, když Smoke vsadil poprvé, croupier mu vrátil patnáct dolarů.

"Můžete vsadit jen deset," podotkl. "Snižili jsme limit."

"Máte nahnáno, co?" utrousil Shorty posměšně.

"Kdo nechce, nemusí u tohoto stolu hrát," odsekl croupier. "A když už o tom mluvíme, říkám vám docela otevřeně, že bysme byli radši, kdyby váš partner u našeho stolu nehrál."

"Bojíte se jeho systému, co?" řekl Shorty vyzývavě, když croupier vyplatil Smokovi v žetonech tři sta padesát dolarů.

"Nikdy jsem neřek, že věřím v nějaký systém, protože v něj nevěřím. Nikdy nebyl žádný systém, který by překonal ruletu nebo jakoukoliv hru založenou na počtu pravděpodobností. Nicméně jsem viděl různý podivný řady šťastných náhod a nenechám tenhle bank prasknout, když tomu můžu zabránit."

"Strašpytlé, třesou se vám kolena, to je jasný," dráždil ho Shorty.

"Hra je obchod jako každý jiný, příteli. Nejsme filantropové."

Večer co večer Smoke vyhrával, ale neustále měnil způsob hry. Znalci si v tlačnici kolem stolu jeden za druhým zaznamenávali jeho sázky a čísla v marné snaze přijít na kloub jeho systému. Stěžovali si, že nemohou přijít na počáteční stopu, na základ, z něhož by vyšli a pokračovali dále, a zapřísahali se, že to všechno je jen pouhopouhé, čisté, vyložené štěstí, i když nejkolosalnější, nejpodivuhodnější řada šťastných náhod, jakou kdy viděli.

Byla to Smokova stále se měnící hra, která je mátlá. Někdy, když nahlížel do svého zápisníku nebo byl pohroužen v dlouhé výpočty, uplynula celá hodina, a on nevsadil ani žeton. Jindy vsadil třikrát za sebou nejvyšší

částku a v pěti nebo deseti minutách vyhrál tisíc dolarů, nepočítaje v to drobně. Pak zase zvolil taktiku, že marnotratně a překvapivě roztrousil jednotlivé žetony po stole, což dělal deset až třicet minut, a hned nato, když kulička kroužila několika posledními otočkami, vsadil limit na sloupec, barvu i číslo a vyhrál všechno.

Jednou, aby dovršil zmatek těch, kdo se snažili rozluštit jeho tajemství, prohrál čtyřicetkrát po sobě maximální sázku. Ale každý večer, ať už hrál Smoke jakkoliv rozmanitě, Shorty odnášel domů tři tisíce pět set dolarů.

"Není to žádný systém," rozvíjel Shorty svůj názor při jedné z diskusí, jež vedl před spaním. "Pořád a pořád tě pozoruju, ale je to na starou bačkoru. Prostě nic se z toho nedá vykoumat. Nikdy nehraješ dvakrát stejně. Akorát když chceš, vybereš si čísla, který vyhraju, a když nechceš vyhrát, schválně si je nevybereš."

"Možná že jsi blíže pravdě, než si myslíš, Shorty. Skutečně si někdy musím schválně vybrat čísla, co prohrajou. Je to část mého systému."

"Čerta starýho systému! Mluvil jsem s kdekajkým hráčem ve městě a všichni se shoduju v tom, že žádný systém neexistuje."

"A přece jim jeden takový systém neustále předvádím."

"Podívej se, Smoku," řekl Shorty a ustrnul nad svíčkou, kterou se právě chystal sfouknout. "Jsem už skutečně znepokojenej. Možná si myslíš, že tohle je svíčka. Ba ne! Žádná svíčka! Ani zdání! A tohle nejsem já. Jsem někde na cestě a ležím na zádech ve svých pokrývkách s očima zavřenýma a s otevřenou hubou a všechno tohle se mi jen zdá. A ty se mnou nemluviš, tak jako tahle svíčka není žádná svíčka."

"To je tedy nadmíru podivné, že já sním zároveň s tebou," trval na svém Smoke.

"Ne, není. Ty seš část mého snu, to je všechno. Už jsem ve snu slyšel mluvit různý lidi. Řeknu ti jednu věc, Smoku. Leze mi to na mozek a začínám cvokafit. Jestli tenhle sen potrvá o moc dýl, prokousnu si žíly a začnu výt."

Šestáho dne Smokovy hry u Losiho parohu oznámil croupier, že se limit snižuje na pět dolarů.

"Nic nevdá, ujistil Smoke croupiera. "Také dnes musím vyhrát své obvyklé třiáupl tisíce a donutíte mě jen k tomu, abych hrál dále. Prostě musím vsadit dvakrát tolik tutovek, to je všechno."

"Proč nejedete hrát k jinýmu stolu?" ptal se croupier nevráživě.

"Protože se mi tenhle líbí." Potom Smoke pohlédl na hučící kamna, která stála jen o několik stop dále, a dodal: "Kromě toho tady netáhne a je tu teplo a příjemně."

Devátý večer Shorty jako obvykle odnesl zlatý prach domů. Pak dostal záchvat.

"Vzdávám se, Smoku, prostě se vzdávám," začal. "Vím, kdy mám dost. Není to žádné sen. Nespím. Jsem docela vzhůru. Systém nemůže bejt, ale ty ho stejně máš. Trojčlenka je nesmysl. Astronomické kalendář je jasně vedle. Svět je rozbitý na cimprcampr a splácnete j na placku. Nejsou žádný pravidla, nic není jednotný. Násoobilka se zbláznila. Dvě je osum, devět je jedenáct a dvakrát dvě je osum set čtyřicet šest — a — a půl."

Cokoliv je všechno a nic je všechno a dvakrát všechno je bílý chladivý krém, mlíčnéj koktejl a čtyry páry bílejš koní. Ty máš systém. Čísla vyvracej vejspóčet. Co není, je, a co je, nemůže bejt. Slunce vychází na západě, měsíc je zlatá žíla, hvězdy jsou nakládány hovězí v konzervě, kurděje jsou boží požehnání, nebožtík vstane a žije dál, kameny plavou, voda je plyn, já nejsem já, ty seš někdo jinej, a možná, že jsme dvojčata, jestli náhodou nejsme bramborová kaše smažená na meděnce. Probudte mě někdo! Proboha, probudte mě!"

Příštího rána přišel do srubu návštěvník. Smoke ho znal. Byl to Harvey Moran, provozovatel všech hazardních her v Tivoli. V jeho hlubokém, drsném hlase byl nádech prosby, když se pustil do vyjednávání.

"Věc se má tak, Smoku," začal. "Všem jste nám tady zamotal hlavu. Jsem tu za sebe a devět ostatních provozovatelů her ze všech podniků ve městě. Prostě tomu nerozumíme. Víme, že proti ruletě nikdy žádný systém nefungoval. Všichni koumáci na matematiku z vysokých škol řekli nám, profesionálním hráčům, to samý. Říkají, že ruleta sama je systém, systém sám o sobě, a proto na ni žádný jiný systém neplatí, jinak by se celá aritmetika zbláznila a mohla jít k čertu."

V té chvíli Shorty energeticky přikývl.

"Jestliže jeden systém může potřit druhý, pak nic takového jako systém neexistuje," pokračoval hráč. "To by pak bylo možný všechno — jedna věc by mohla být zároveň na dvou místech najednou nebo dvě věci by mohly být najednou na téžmž místě, které by bylo dost velký jenom pro jednu věc."

"Inu, viděli jste mě přece hrát," odpověděl Smoke vzdorně. "A jestliže si myslíte, že je to jen řada šťastných náhod, tak proč si dělat starosti?"

"V tom je právě to čertovo kopytko. Musíme si dělat starosti. Vy skutečně máte systém, ale zároveň všichni víme, že ho mít nemůžete. Pozoruju vás už pět večerů a přišel jsem jedině na to, že dáváte přednost určitým číslům a pořád vyhráváte. — No, a tak se nás deset majitelů heren sešlo a chtěli bychom vám udělat přátelskou nabídku. Do zadní místnosti u Losiho parohu dáme ruletu, společně proti vám vytvoříme bank a vy proti nám budete hrát. Provedem všechno v tichosti a úplně privátně. Jenom vy, Shorty a my. Co tomu říkáte?"

"Myslím, že by to mělo být opačně," odpověděl Smoke. "Je na vás, abyste přišli za mnou a dívali se. Dnes večer budu u Losiho parohu jako obvykle. Můžete mě pozorovat právě tak dobře tam."

Když Smoke zaujal večer své obvyklé místo u stolu, croupier ukončil hru a oznámil:

„Konec hry, pánové — z příkazu šéfa.“

Ale majitelé heren, kteří se tu shromáždili, se nedali odbýt. V několika minutách se složili na společný bank, do něhož každý vložil tisíc dolarů, a převzali stůl.

„Tak si to s náma rozdejte,“ vyzval Harvey Moran Smoka, když croupier poprvé vyslal kuličku na oběžnou dráhu.

„Limit bude dvacet pět dolarů?“ navrhl Smoke.

„Samozřejmě, dejte se do toho.“

Smoke okamžitě umístil dvacet pět jednodolarových žetonů na dvojnulu a vyhrál.

Moran si setřel pot s čela. „Pokračujte,“ vyzval ho.

„Máme v banku deset tisíc.“

Za půldruhé hodiny patřilo těch deset tisíc Smokovi.

„Bank je rozbit!“ oznámil croupier slavnostně.

„Stačí vám to?“ zeptal se Smoke.

Majitelé heren vyjeveně zírali jeden na druhého. Byli ohromeni a vyděšeni. Oni, ti přetučnělí chráněnci zákonů náhody, byli poraženi. Střetli se s někým, kdo měl důvěrnější znalost těchto zákonitostí nebo kdo vyznával a zvládl vyšší, dosud netušené zákony.

„Vzdáváme se,“ řekl Moran, „není-liž pravda, Burku?“

Veliký Burke, majetník herny v lokále M. & G., přikývl na souhlas.

„Zřejmě se uskutečnilo nemožné,“ podotkl. „Tehle Smoke má skutečně systém, jen co je pravda, a necháme-li ho, aby hrál dál, všichni zkrachujeme. Vidím jedinou možnost, jak bychom naše stoly mohli udržet v chodu, a to je snížit limit na dolar nebo na deset centů, nebo třebaš i na cent. S takovými sázkami toho za večer moc nevyhraje.“

Pohlédli na Smoka, ten však pokrčil rameny:

„V takovém případě, pánové, si budu muset najmout skupinu lidí, aby hráli u všech vašich stolů. Dám jim deset dolarů za čtyřhodinovou směnu a vydělám si pěkné peníze.“

„Pak to prostě zavřeme,“ odvětil Veliký Burke. „Ledaže —“ zaváhal a přelétl zrakem své přítelkyně, aby se přesvědčil, zda s ním souhlasí, „— ledaže byste byli ochotni projednat to obchodně. Kolik byste chtěli za ten systém? Za kolik byste nám ho prodal?“

Veliký Burke drsně zaklel a všichni vyčkávali, co bude dál.

„Aby vyšla dvojnula, musí být naproti jedenáctka. Vyzkoušejte si to a přesvědčte se sami.“

„Ale systém?“ dožadoval se Moran netrpělivě. „Víme, že si umíte vybrat čísla, který vyhrávají, a taky víme, které čísla to jsou, ale jak to děláte?“

„Podle odpozorovaných souvislostí. Náhodou jsem si dvakrát povšiml, že když se kulička dala do pohybu, byla u devítky. Pokaždé vyhrálo číslo šestadvacet. Pak jsem uviděl, že k tomu došlo opět. Začal jsem tedy hledat souvislosti a našel jsem je. Když je kulička u dvojnuly, vyjde číslo třicet dva, a je-li u jedenáctky, vyjde dvojnula. Nestane se to vždy, ale stane se to obvykle. Všimněte si, říkám obvykle. Jak jsem se již zmínil, mám jistě podezření, ale nerad bych se o nich šířil.“

Veliký Burke v náhlém záblesku pochopení vztáhl ruku, zastavil kolo a pozorně je zkoumal. Hlavy ostatních devíti majitelů heren se sklónily a zúčastnily se prohlídky. Potom se Veliký Burke náhle napřimil a pohlédl na blízká kamna.

„K čertu,“ pravil, „vždyť to nebyl vůbec žádný systém. Stůl stojí příliš blízko u kamen a to zatracené kolo se zborilo. A my jsme se div nezamafnili. Žádný div, že měl rád právě tehle stůl. U jiných stolů by nevyhrál ani floka.“

Harvey Moran si zhluboka oddychl úlevou a otřel si čelo.

„No koneckonců, za to, že jsme se dověděli, že to není žádný systém, je to ještě dost laciný,“ řekl. Potom mu ve tváři zacukalo, načech propukl v halasný smích a bodře plácl Smoka po zádech. „Smoku, musím přiznat, že jste nás na chvíli pořádně vplášil. A my jsme se poklepávali po rameně a gratulovali si, že jste nechával naše stoly na pokoji. Poslouchejte,“ dodal pak, obraceje se i k ostatním, „mám skutečně bezvadnou šňabu a otevíru jí, jestli mě všichni doprovodíte do Tivoli.“

Později ve srubu Shorty mlčky prohlížel a potěškával rozličné váčky a pytlíky nadité zlatem. Konečně je naskládal na stůl, posadil se na okraj svého lůžka a začal si sundávat mokasíny.

„Sedumdesát tisíc,“ počítal. „To znamená, že to váží nějakých tři sta padesát liber. A to všechno kvůli zborcenému kolu a bystřejším očím. Nic se nedá dělat. Smoku, požíráš to syrový, požíráš to zaživa a rochníš se v tom pod vodou i nad vodou, ale nahnals mně taky pořádně husí kůži, a stejně vím, že je to sen. Jenom ve snu se člověku dobrý věci splňují. A já si zatraceně nepřeju, abych se probudil. Doufám, že se z toho neprobudím nikdy.“

„Za třicet tisíc dolarů,“ odpověděl Smoke. „Stálo by vás to každého pouhé tři tisíce.“

Chvilí spolu rozmlouvali a pak přikývlí.

„A vy nám za tu sumu svůj systém prozradíte?“

„Jistěže.“

„A slíbíte, že v Dawsonu nebudete ruletu už nikdy hrát?“

„Nikoliv, pánové, to neslíbím,“ řekl Smoke rozhodně. „Slíbím, že nebudu hrát podle tohoto systému.“

„Proboha!“ vybuchl Moran. „Snad nemáte v záloze ještě nějaký jiný systém, nebo jo?“

„Počkejte!“ vzkřikl Shorty. „Chci si promluvit se svým partnerem. — Pojď, půjdeme trochu stranou, Smoku.“

Smoke ho následoval do tichého, opuštěného kouta místnosti, kam se za nimi upřelo na sta zvědavých očí.

„Poslyš, Smoku,“ šeptal mu Shorty chraptivě, „možná že to přece jen není sen. A v tom případě to prodáváš zatraceně lacině. Namoudují že držíš svět vzhodu za kalhoty. Vždyť jsou v tom, člověče, milióny! Hleď z toho přece něco vytřískat.“

„A co když je to přece jen sen?“ zeptal se Smoke měkce.

„Pak už jenom kvůli tomu snu vem pro všechny svatý ty profíky pořádně u huby a vymáčkní z nich co nejvíc. K čemu by vlastně byl takovej sen, kdybys ho nemoh prosnít až do olupinyho nejzazšího sladkého konce?“

„Naštěstí to není sen, Shorty.“

„V tom případě, jestli uděláš vejprodej za pouhejch třicet hadrů, nikdy tě to neodpustím.“

„Když to prodám za třicet tisíc, padneš mi kolem krku a probudíš se, jen abys zjistil, že jsi vůbec nesnil. Není to sen, Shorty. V takových dvou minutách zjistíš, žeš byl po celou tu dobu úplně vzhůru. Ale ujišťuji tě — když prodávám, je to proto, že prodát musím.“

Vrátili se ke stolu a Smoke sdělil majitelům herny, že jeho nabídka dosud platí. Nabídl mu potvrzení, že mu každý vyplatí tři tisíce dolarů.

„Žadej zlatej prach,“ nabádal ho Shorty.

„Chtěl jsem vám právě dát na srozuměnou, že peníze chci vyvážené ve zlatě.“

Vlastník Losiho parohu proplatil jejich potvrzení a Shorty převzal zlatý prach.

„Teď už se teda nechci probudit,“ usmíval se Shorty vítězně, když potěškával váčky. „Dohromady je to sedumdesátitísícovej sen a bylo by zatraceně nákladný otevřít oči, vysoukat se z pokrývek a jít dělat snidání.“

„Jaký je váš systém?“ dožadoval se Veliký Burke.

„Zaplatili jsme, a tak ho chceme.“

Smoke je odvedl k hráčskému stolu.

„Nuže, pánové, mějte chvíli strpení. Není to žádný obyčejný systém a stěží ho lze nazvat regulérním. Jeho velkou předností však je, že funguje. Mám sice jistá podezření, ale nerad bych se o nich podrobněji šířil. Dívejte se. Pane croupiere, připravte si kuličku a počkejte, až vám řeknu. Vyberu si šestadvacitku. Předpokládáme, že jsem na ni vsadil. Tak tedy, připravte se, pane croupiere. Teď!“

Kulička se rozběhla.

„Všimněte si,“ pokračoval Smoke, „že přímo naproti byla devítka.“

Kulička skončila na šestadvacitce.

„Upokoj a rozvesel se, starý brachu,“ odvětil Smoke. „Neprobudíš se. Ostatně je spousta filosofických koumálek, kteří soudí, že lidé jsou náměsíčníci. Takže jsi v dobré společnosti.“

Shorty povstal, došel ke stolu, vybral si nejtěžší pytlík a vzal ho do náruče, jako by to bylo dítě.

„Možná že jsem náměsíčník,“ pravil, „ale jak říkáš, rozhodně jsem v moc dobrý společnosti.“

MALÝ PRŮVODCE
SVĚTEM
PŮVODNÍCH
OBYVATEL
SEVERNÍ
AMERIKY

5. DÍL SERIÁLU

Na válečné stezce

Indiánští chlapci byli od malička vychováni k sebeovládání a pohrdání bolestí. Mladíci, kteří cítili, že neunesou strasti lovců a bojovníků, mohli zvolit úděl ženy. Oblékali se do ženských šatů a vykonávali ženské práce. Takových případů bylo ovšem málo.

Indiáni považovali boj za projev mužnosti. Šlo jim mnohem více o prokázání vlastní odvahy než o zabít protivníka. Nejvyšších počtů dosáhl bojovník získáním tzv. coupů neboli úderu. Znamenalo to dotknout se nepřítele lukem, bičikem, úderovou holí nebo pouhou rukou. Tím bojovník dával nepříteli možnost použít zbraně jako první. Dokazoval tak, že se ho nebojí. Velkým činem bylo také ukořistění štítu nebo zbraně. Dotýkat se bylo možno i mrtvého nepřítele, dokonce i jako druhý nebo třetí. Bojovník se snažil, aby měl pro svůj čin svědky.

Po bitvě mu bylo v táboře slavnostně uděleno právo nosit orlí pero. Pera se různě označovala nebo zastříhávala podle způsobu získání coupů. Byl-li Indián v boji zraněn, obarvilo se pero červeně. Existovaly také různé způsoby, jak pera nosit. Bojovník mohl získat i jinou výsadu, např. mohl při tanci nosit u kotníku zavěšený kojotí ohon.

V indiánských bojích nebylo mnoho mrtvých. Jednak zbraně neměly dostatečnou účinnost a za druhé se většinou jednalo o nahodilě šarvátky menších skupin bojovníků při lovu. Pokud se uskutečnila větší válečná výprava k získání skalpů nebo koní, nikdy se nebojovalo do posledního muže. Časté byly zato noční výpravy mladíků do nepřátelského tábora za účelem krádeže koní. Koně si přerijní Indiáni velmi cenili a mladý bojovník kořist obvykle věnoval svému tchánovi, aby získal svou vyvolenou. Mladík začal být považován za muže také tehdy, vrátil-li se z výpravy se skalpem.

Indiáni nelpěli na životě. Věřili, že se po smrti dostanou do nových lovišť, kde budou žít v dostatku a hojnosti. Před odchodem do boje prohlašovali: „Dnes se bude dobře umírat.“ I když válečné výpravy měly vůdce, na vlastní průběh bitvy již neměli tyto náčelníci vliv. Záleželo především na osobní statečnosti a válečnickém umění jednotlivců. Bojovníci si do boje oblékali jen bederní roušku a mokasíny, případně válečnou čelenku nebo jinou ozdabu hlavy. Tělo si chránili kruhovým štítem s namalovanými kouzelnými motivy.

Některé válečné spolky přijímaly zásadu neustupovat z boje. Bojovník zabodl do země kopí nebo úderovou hůl a toto místo neopustil. Dlouhá válečná tažení většinou končila neúspěšně. Indiáni si nedokázali zvyknout na týdny trvající akce. Nemohli také svůj tábor nechat dlouho bez ochrany a zajištění potravy. Horkokrevné mladíky nebavilo udržování kázeň. Proto se z válečných výprav vytrácelo stále více bojovníků, až někdy zbyl vůdce osamocen.

Kromě skalpů si Indiáni z mrtvého protivníka brali i jiné trofeje, třeba prsty, srdce nebo části oděvu a zbraně. Nejednalo se ovšem o hanobení mrtvého, ale naopak o projev úcty. Indiáni si každého svého bojového úspěchu cenili a věřili, že s trofejí získají i sílu a statečnost padlého nepřítele.

-men-

Kresba M. Višek

Tomahavk

Zatímco charakteristickou loveckou zbraní Indiánů byl luk, hlavní zbraní v četných drobných válkách byl tomahavk. Na starých portrétech či fotografiích je často možno vidět indiánské válečníky svírající válečné sekery nejrůznějších tvarů a velikostí. Vzpomeňme i na rčení „zakopat“ či „vykopat válečnou sekeru“.

Slovo tomahavk pochází z jazyků algonkinských kmenů. Delawareové jej nazývali tomahikan, Mohykáni tumahekan apod. Starý virginský tvar tohoto slova byl tommyhawk. U Irokézů, Odžibvejů a dalších kmenů východních oblastí měl tomahavk původně podobu dřevěné palice, na horním konci zakončené koulí s kostěným či pazourkovým hrotem.

Když zasedala válečná rada, nabarvili Indiáni tomahavk červeně a položili jej před náčelníka. Jakmile došlo k vyhlášení války, zvedl jej vůdce mladých bojovníků a začal s ním tančit za zpěvu válečných písní. Ostatní se k němu postupně přidávali. Jindy mohl vůdce tomahavk zaseknout do mučednického kůlu a pak tančit kolem dokola. Kdo chtěl jít do boje, připojil se k tanečnickovi.

Kmeny žijící na západě od Mississippi užívaly palice s kamennými hlavicemi, případně s bizoními rohy. Také tyto palice, stejně jako dřevěné z lesních oblastí, měly několik podob.

Již v době před příchodem bělochů těžili Indiáni z oblasti Velkých jezer měď a vyráběli z ní nástroje připomínající moderní sekerky. Ty se obchodem rozšířily i dál na západ, ale když se zásoby mědi vyčerpaly, vrátili se Indiáni opět k původním palicím.

Příchodem bělochů se všechno změnilo. Indiáni si oblíbili železné sekery, které jim dodávali bílí obchodníci. Používali je nejen k opracování dřeva, ale také k boji. Běloši dováželi z Evropy i zbraně inspirované středověkými válečnými sekery. Tak má klasický tomahavk vlastně dva předchůdce — hraničářské sekery a válečné sekery evropského a asijského původu.

Nikdy už asi nezjistíme, kdo měl ten vynikající nápad spojit dvě důležité indiánské činnosti, totiž kouření a boj, a vyrobit sekeru kombinovanou s dýmkou. Tak se zrodil nádherný dýmkový tomahavk, který zanedlouho vytlačil ostatní typy tomahavků a rozšířil se ve většině indiánských kmenů. Rukověť tomahavku byla dutá a proti čepeli byla umístěna kovová dýmková hlavička. Čepele byly často bohatě zdobeny rytím, zvláště jednalo-li se o dar některému náčelníkovi. Angličané, Francouzi i Španělé vyráběli rozličné tvary tomahavků.

Topůrka tomahavků Indiáni zdobili často vypalováním či barvením, nebo je pobíjeli mosaznými cvočky. Ke spodní třetině topůrka připevňovali různé přívěsky z per, kožíšiny, vlasů apod.

-me-

Kresba Višek

MALÝ PRŮVODCE
SVĚTEM
PŮVODNÍCH
OBYVATEL
SEVERNÍ
AMERIKY

6. DÍL SERIÁLU

Parfleše

V kapitole o teepee jsme se zmínili, že důležitou součástí výbavy stanu byly schránky z nevydělané kůže zvané parfleše. V nich préríjní Indiáni uchovávali řadu svých potřeb, ať to byly mužovy posvátné předměty, oděv, ženské náčiní nebo potrava. Vlastní parfleše byly skládány do obdélníku, přenesené se však tento název používal i pro jiné schránky ze syrové kůže.

Parfleše byly velice praktické, skladné, odolné proti prodržení i vlhku a zároveň zabraňovaly hmyzu v proniknutí dovnitř. Vyráběly se většinou v páru zdobeném stejným ornamentem. Každý kmen měl své oblíbené vzory a barevné kombinace.

Podívejme se zevrubněji na postup zpracování kůže na parfleš. Po stažení se kůže ještě za vlhka zbavila škrabkou tuku a zbytek masa. Postupovat bylo třeba opatrně, neboť tato strana byla u konečného výrobku stranou vrchní. Poté se kůže v tekoucí vodě vybělila. Ženy pak kůži vypnulý asi 20 cm nad zemí na dřevěné kolíky a nechaly ji vyschnout. Nato ji polévaly vodou smíšenou s dřevěným popelem a znovu čistily a sušily.

Dále se kůže impregnovala buď kaktusovou šťávou, nebo vývarem z oškrabků. Různé kmeny měly své specifické způsoby napouštění kůže. Na vlhku kůži se malovaly vzory. I to byla ženská záležitost. K vyměřování vzorů sloužily hůlky různé délky, dále šablony základních geometrických tvarů z nevydělané kůže. Jako štětce se používalo tyčinky z pórovité kosti seříznuté na jednom konci do špičky.

Barvy Indiáni získávali z rozličných minerálů a hlinek. Černá se vyráběla z lignitu, žlutá a červené odstíny z oxidů železa, modrá a zelená z měděné rudy a fosfátů železa. Barvy se samozřejmě dělaly i z organických látek, převážně rostlinného původu, např. červená z různých zralých bobulí, modrá z divokého vína, tmavomodrá se docílila vařením javorové kůry se žlutým okrem, růžová ze zralých kaktusových plodů, zelená z trávy nebo chaluh, černá z popela nebo vařením kořene hiko-ry. Rostlinná barviva byla stálejší. S barvami se čile obchodovalo a brzy začali Indiáni používat i barvy získané od bělochů.

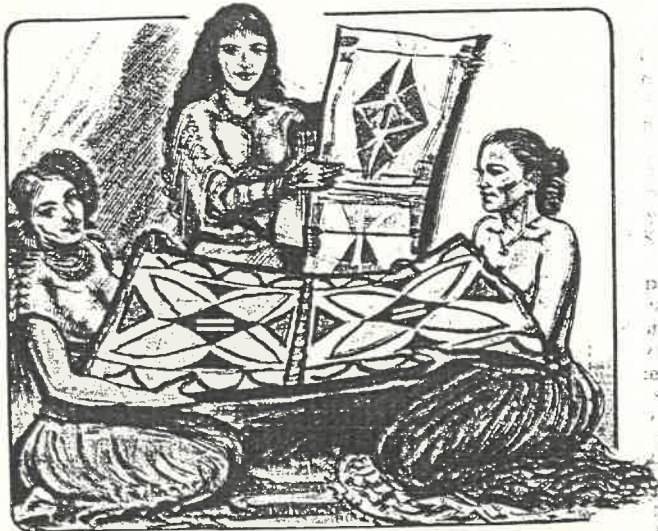
Barvy se obvykle rozpouštěly ve vodě. K tomu sloužily nádobky ze želvic krunýřů. Po dokončení malby se černými linkami zvýrazňovaly obrysy ornamentů.

V další fázi se kůže zbavovala srsti. Ženy sejmuly kůži z kolíků, obrátily ji malbou dolů na vrstvu sušené trávy. Srst se pak buď otloukala kamenem, nebo seškrabávala kamenným či kostěným hrotem. Tuto práci usnadňovalo polévání kůže vodou s příměsí dřevěného popela.

Po dokončení práce se z kůže vyřizl požadovaný tvar. Otvory pro vázací řemínky se vypalovaly, aby se kůže netrhala. Při přesunu na jiné tábořiště se parfleše zavěšovaly po obou bocích koně nebo se dopravovaly na dřevěných smycích.

-me-

Kresba Višek

Válečná lest

Pro většinu bělochů byli Indiáni jen „lživými rudochy“, kteří neměli jiné zájmy než přepadat a masakrovat bílé kolonisty. Ve zprávách o indiánských krutostech se však nezmiňovali o tom, že osadníci i vojáci používali proti „divochům“ ještě horší metody. Je pravda, že bylo zvykem indiánských bojovníků zaútočit nenadále a využít tak momentu překvapení, dovedli si ale proti silnějšímu protivníkovi vypomoci i lstí.

Jeden takový případ skončil tragédií pro anglickou posádku pevnosti Michilimackinac. 4. června 1764 sehráli příslušníci kmene Čipeva na počest krále Jiřího III. utkání v lakrosu před branami pevnosti. Přes palisádu hru se zaujetím sledovali i vojáci. Hra byla natolik strhující, že když míček přeletěl palisádu, Angličané ochotně otevřeli bránu pevnosti, aby Indiáni mohli ve hře pokračovat. Na tento okamžik čekala skrytá záloha. Bojovníci vtrhli do nechráněné pevnosti a její posádku pobili.

Druhý případ skončil pro bílé vojáky šťastně, epizoda však dává možnost nahlédnout trochu do způsobu indiánského myšlení. Jistá skupina Siouxů chtěla potřit nepřátelské Indiány včetně jejich francouzských spojenců. Náčelník nabídl francouzskému veliteli na důkaz přátelství dvanáct dýmek míru. Důstojníkovi se však nezvykle vysoký počet dýmek zdál podezřelý, a proto se se žádostí o vysvětlení obrátil na jednoho indiánského zvěda ze své jednotky. Zvěd si všiml, že na jedné z dýmek nevisí žíně, zato je na troubeli vyryta zmiře symbolizující zradu. Tak odhalil pravé úmysly Siouxů a zmařil připravované překvapení.

V bitvách se někdy stávalo, že válečný vůdce či jiný významný bojovník vyzval některého soupeře na souboj. K jednomu takovému souboji došlo tři týdny po bitvě na Little Bighornu. Slavný Buffalo Bill sloužil v té době jako zvěd u 5. kavalerie. Při průzkumu narazil na oddíl Šajenů, kteří právě opustili rezervaci Rudého oblaku. Indiány vedl nižší náčelník Žlutá ruka. Čtěl se proslavit zabitím věhlasného lovce, a proto ho vyzval na souboj. Padly tři výstřely a Žlutá ruka klesl k zemi smrtelně zasažen dvěma kulkami. Jeho střela se minula cíle. Tvrdí se také, že Buffalo Bill si potom vzal Šajenův skalp.

V posledním příběhu si povíme, jak John Colter, člen expedice Lewise a Clarka z let 1804—6 a první běloch, který vstoupil na území Yellowstone, využil mimořádné šance a zachránil si život.

Roku 1808 lovil Colter s přítelem bobry na horních přítocích řeky Missourí. Přitom byli zaskočeni značnou přesilou Černonožců. Colterova společníka jménem Potts Indiáni zastřelili a Coltera zajali. Přinutili ho svléknout se do naha a přikázali mu běžet. Poskytli mu náskok sto metrů a pak se pustili do pronásledování. Zajatce bázlel jako šílený. Od řeky ho dělilo deset kilometrů a pláň porostlá opuncemi. Ačkoliv se mu ostny zabodávaly do bosých chodidel, podařilo se mu pronásledovatele setřást. Za zády se mu vytrvale držel jen jeden Indián. Vyčerpáním se Colterovi spustila z nosu krev a potřísnila mu obličej i celé tělo. Když zjistil, že rudý bojovník jej již dostihl a chystá se k vražednému úderu, prudce se otočil. Černonožec se zakrvácené obluhy tak polekal, že upadl, a Colter jej probodl jeho vlastním kopím. Nato se ukryl pod naplaveným dřívím a po týdnu strastiplného putování dorazil do nejbližší obchodní stanice.

-me-

Kresba Milan Višek

